

DEL I RÅDETS ARBEID

1. Rådets sammensetning og vedtekter

Allmennkringkastingsrådet har fra 1. januar 2000 følgende medlemmer:

1. Leder: lektor Linda Kjerstad, Ålesund
2. Informasjonsrådgiver Iwar Arnstad, Stjørdal
3. Lektor Anna Jorunn Avdem, Lærdal
4. Professor Einar Niemi, Tromsø
5. Professor Helge Rønning, Oslo
6. Førsteamanuensis Gro Shetelig Kruse, Oslo
7. Professor Bjørn Sørensen, Trondheim

Medlemmene er oppnevnt av Kulturdepartementet for perioden fram til 31. desember 2003. Jostein Gripsrud gikk av som leder i rådet 31. desember 1999. Linda Kjerstad ble oppnevnt som ny leder fra 1. januar 2000, og Einar Niemi ble oppnevnt som nytt medlem fra 1. januar 2000.

Rådets mandat lyder i sin helhet slik:

Rådet skal vurdere om programvirksomheten i NRK, TV2 og P4 Radio Hele Norge er i samsvar med prinsippene for allmennkringkasting slik disse fremkommer i TV2s og P4s konsesjonsvilkår og i de overordnede målsettinger som Stortinget har lagt til grunn for NRKs virksomhet. Som grunnlag for vurderingen utarbeider Kulturdepartementet i samråd med Kringkasterne og rådet kriterier for evaluering av allmennkringkasting.

Rådet skal ikke vurdere enkeltprogram, men ta stilling til hvorvidt den samlede programprofil er i samsvar med prinsippene for allmennkringkasting. Som ledd i denne vurderingen kan likevel aspekter ved enkeltprogram trekkes inn til belysning av mer generell forhold. I den forbindelse kan rådet overfor departementet peke på hvilke programkategorier som bør styrkes.

Rådets vurderinger skal legges frem for Kulturdepartementet i form av en årlig rapport innen 15. mai det påfølgende år.

2. Rådets virksomhet mai 1999 - mai 2000

Rådet har i 1999 hatt fem ordinære møter, og tre møter pr. telefon. I tillegg deltok rådets sekretær 19. januar 2000 på en konferanse arrangert av NRK med tema *A view from Brussels - Market and public service - The future of Public Broadcasting in the growing and increasingly competitive information industry*. 2. og 3. februar 2000 hadde rådet møter med NRK, TV2 og P4 om forholdet til allmennkringkastingskriteriene og oppfyllelsen av disse. Kringkasterne redegjorde i møtene for programtilbudet i 1999, og programplanene for 2000. Rådet hadde 2. februar 2000 også et møte med Kulturdepartementet hvor blant annet kriteriene for evaluering av allmennkringkasting ble drøftet.

3. Rådets forslag til kriterier for vurdering av allmennkringkasting.

3.1 Bakgrunn

På bakgrunn av konsesjonsvilkårene for P4 og TV2 samt målsettinger Stortinget har nedfelt for allmennkringkasting gjennom behandlingen av ulike mediepolitiske dokument de seneste år, har rådet utarbeidet et sett kriterier for vurdering av allmennkringkastingskanalene.

TV2 og P4 har tidligere kritisert en slik innfallsvinkel med henvisning til at det utelukkende er konsesjonsvilkårene som er bindende for dem. Rådets holdning til dette er at uansett innfallsvinkel til problemstillingen, er mandatets utvetydige pålegg om at det skal utarbeides kriterier for evaluering av allmennkringkasting en direkte instruks om å gå ut over konsesjonsvilkårenes ordlyd når det gjelder grunnlaget for vurderingene. Rådet opptrådte slik i overensstemmelse med departementets pålegg da det i tråd med mandatets formulering vedtok et forslag til vurderingskriterier.

Når det gjelder kriterienes formelle status, har rådet tidligere etterlyst en mer formalisert reaksjon fra Kulturdepartementets side. Både kringkasterne, rådet og Kulturdepartementet må etter rådets vurdering være best tjent med et rådgivende organ som til enhver tid kan tilpasse sin virksomhet til den virkeligheten en står overfor. Etter samtaler med departementet har rådet derfor kommet til at de eksisterende kriteriene legges til grunn for rådets arbeid uten nærmere formalisering fra departementets side. Dette vil sette rådet i stand til å møte endringer på mediefeltet på en langt mer konstruktiv måte.

Et utviklingstrekk som aktualiserer denne problemstillingen, er utviklingen i retning av flere spesialkanaler eller nisjekanaler. Foreløpig kommer dette klarest til uttrykk innen NRK Radios virksomhet, der en som supplement til de tre basiskanalene nå har tilbud om en rekke spesialkanaler. Rådet har lagt til grunn at den enkelte allmennkringkastingskanal i prinsippet skal tilby bredden av program som faller under allmennkringkasterforpliktelsene, selv om en har akseptert en viss profilering av den enkelte kanal innen eksempelvis NRKs radiovirksomhet. Rådet har tidligere pekt på at de nye temakanalene/spesialkanalene NRK nå tilbyr ikke er å anse som allmennkringkasting i ordinær forstand. Med den teknologiske utviklingen en nå er inne i, vil mulighetene for kanaldifferensiering imidlertid bli så store, at det er behov for klargjøring av visse grunnleggende forutsetninger.

Til tross for at digitaliseringen innen lydkringkastingen skjer raskt, har den i dag ikke kommet så langt at frekvenskapasiteten åpner for en sterk utvidelse av radiotilbudet i hele landet. Så lenge det er slik at spesialkanalene hovedsakelig kan mottas i de store byene, kan det ikke aksepteres at NRK radio ser hele sin radiovirksomhet under ett. De tre basiskanalene - P1, P2 og Petre - må derfor alene danne grunnlag for rådets vurderinger. Det kan ikke anses akseptabelt om NRK viser til at sentrale allmennkringkastingsforpliktelser ivaretas av en av spesialkanalene. Dersom spekteret av spesialkanaler skulle bli allment tilgjengelig for hele befolkningen, mener rådet at det er grunnlag for å foreta en prinsipiell gjennomgang av de kriteriene som skal benyttes for evaluering av NRKs virksomhet. Foreløpig må spesialkanalene ses på nettopp som et spesialtilbud for avgrensede publikumsgrupper. Tilbudet i dem må derfor ikke gå ut over tilbudet i basiskanalene.

Selv om den teknologiske utviklingen på fjernsynssektoren ikke åpner opp for den samme situasjonen som innenfor radiovirksomheten, kan en forvente parallelle utviklingstrekk i årene

framover. Foreløpig aktualiseres de ovenfor skisserte problemstillingene i tilknytning til den pågående debatten om NRK 2s programprofil. Med henvisning til Stortingets behandling av saken, konkluderer rådet i rapportens pkt. 9.1.2.2 med at bredden i NRK 1s programtilbud må opprettholdes så lenge store deler av befolkningen ikke har tilgang til kanalen på samme vilkår som befolkningen for øvrig.

3.2 Kriterier for vurdering av allmennkringkasting

1. *Sendingene skal kunne mottas av hele befolkningen.*
2. *Sendingene skal inneholde en variert programmeny med program for såvel brede som smale lytter/seergrupper, herunder barn og unge, den samiske befolkningsgruppe, etniske og andre minoriteter.*
3. *Det skal være daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.*
4. *Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur.*
5. *Allmennkringkastingskanalene skal ha redaksjonell selvstendighet.*

PRESISERINGER

Kriterium 1:

Dette kriteriet innebærer at full geografisk dekning skal være målet for alle kanaler. Allmennkringkasting skal være et tilbud til hele befolkningen. Graden av oppfyllelse av kravet framgår av faktisk dekningsprosent og eventuelle planer for økning av denne.

Kriterium 2:

Med “variert programmeny” siktes det til:

- (a) *Sjangermangfold:* Programflatene skal være sammensatt av ulike *typer* programmer, eventuelt programinnslag. Rene musikkflater, med eller uten bilder, er for eksempel åpenbart ikke allmennkringkasting, heller ikke 24-timers nyhetssendinger. Det skal både i radio og TV veksles mellom nyheter, aktualiteter, musikk, underholdning, samtaleprogram, dokumentar/reportasje etc.
- (b) *Tematisk mangfold:* Alt fra hverdagsnære til sentrale offentlige saker, kultur og livssynsspørsmål skal være representert.
- (c) *Fordypning:* Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv må være til stede.

Med “brede og smale seer/lyttergrupper” menes det:

- (a) *Publikumshenvendelse:* En variasjon i publikumsorientering som ligger innbakt i sjanger- og temamangfoldet. Det innebærer et krav om veksling mellom programmer som i prinsippet er henvendt til alle eller de fleste over en viss alder og programmer som er vendt til spesielle

alders- eller interessegrupper (i betydningen “med spesielle interesser”). De “brede” programmene tenkes som “brede” enten fordi de omhandler forhold man mener i prinsippet angår alle, eller fordi de har et innhold man ut fra formodninger og viten om kulturell smak mener vil falle i smak hos et flertall eller i alle fall en stor del av befolkningen. “Nisjeprogram” er sendinger/innslag der publikumspotensialet kan være begrenset.

(b) *Representasjon*: Det avgjørende er at det reelle sosiale og kulturelle mangfoldet i befolkningen er reflektert i rimelig grad, altså at retten til representasjon i offentligheten for diverse sosiale og kulturelle grupper, verdier og interesser er ivaretatt. Dette innebærer også et krav om sendinger med samisk språk.

For at kravene ovenfor skal være meningsfulle, ønsker rådet å presisere at mangfoldet i programtyper og publikumsorienteringer også må finnes innen henholdsvis radio- og TV-mediens sentrale sendetider.

Kriterium 3:

Dette kravet innebærer en løpende grundig orientering og analyse av viktige samfunns- og kulturspørsmål, såvel nasjonale som internasjonale. Slik skal allmennkringkastingen bidra til at folk har et godt grunnlag for selvstendig tenkning og handling som samfunnsmedlemmer. Vurderingen av hvordan dette kravet tilfredsstilles har både kvantitative og kvalitative dimensjoner.

Kriterium 4:

(a) Styrking av norsk språk må først og fremst innebære at det tas videst mulig i bruk, i alle dets former: bokmål, nynorsk og dialekter - men også i ulike stil-leier. Det tradisjonelle kravet om 25 prosent nynorskandel i NRK er en påminnelse om nynorskens hevd på en rimelig representasjon. I henhold til kravet i punkt 2.2 skal det også være sendinger på samisk.

Klar og tydelig tale hos programmedarbeidere er et selvfølgelig krav til riksdekkende kringkasting.

(b) Å styrke norsk identitet må i stor grad dreie seg om å fremme bevisstheten om det mangfold av identiteter og livsformer Norge nå rommer. Dessuten er en bredest mulig dekning av internasjonale forhold med kulturimpulser fra ulike deler av verden viktig som bidrag til økt bevissthet om hva det vil si å være innbygger i Norge.

(c) Å styrke norsk kultur må primært dreie seg om å styrke kulturlivet i Norge ved å ta det i bruk i programvirksomheten. Allmennkringkastingskanalene skal samlet sett ta hele kulturlivet i bruk. Både høyt og lavt, lokalt og nasjonalt, etnisk norsk og “unorsk”, og med åpning for varierte uttrykk. Her må det imidlertid være rom for ulik profilering av kanalene, f.eks. med hensyn til hovedtyngden i deres musikktilbud. Minst 50 prosent av førstegangssendingene skal være produsert i Norge, jf. punkt 6 i TV2s konsesjonsvilkår som stiller krav om 50 prosent norskprodusert stoff innen utløpet av konsesjonsperioden.

Kriterium 5:

Dette er først og fremst et krav om at kringkastingsselskapenes redaksjoner innenfor allmennkringkastingsprinsippenes rammer skal arbeide fritt i forhold til andre mediebedrifter, eiere, offentlige eller private maktsentra.

Den redaksjonelle uavhengigheten er ønskelig av hensyn til ytringsfriheten og kritikk-funksjonene i den offentlige samtalen, altså til grunnleggende demokratiske, journalistiske og medie-etiske idealer, som allmennkringkasterne forventes å bestrebe seg på å leve opp til.

4. Debatten etter rådets rapport 1998.

Rådets rapport for 1998 ble framlagt i mai 1999. Det ble her gitt en grundig redegjørelse for forutsetningene for og rekkevidden av rådets mandat, ettersom enkelte kringkasterne hadde reist tvil om prinsipielle sider ved rådets funksjon. Særlig ble det reist tvil om relevansen av å trekke aspekt ved TV2 og P4s konsesjonssøknader inn i vurderingen. Etter innhenting av en juridisk betenkning fra professor dr. jur. Jan Fridthjof Bernt synes det klart at rådets vurderingsgrunnlag er korrekt. Det ble heller ingen offentlig debatt på et slikt grunnlag etter framleggelsen av fjorårets rapport.

Rådets rolle som rådgivende organ for Kulturdepartementet synes godt ivaretatt. I kulturministerens mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 28. mai 1999 ble rådets vurderinger lagt til grunn for statsrådets uttalelser omkring allmennkringkasting. Her heter det:

“Jeg har notert med glede at Allmennkringkastingsrådet i sin rapport for 1998 uttaler at det samlede norske allmennkringkastingstilbudet i hovedsak må sies å være godt, og at den faglige standarden i disse kanalene ligger klart over det en finner hos konkurrentene. Rådet mener i 1998 også å ha registrert små, men betydningsfulle tegn til en positiv utvikling på områder der kanalene tidligere har fått kritikk.

Jeg konstaterer at NRKs samlede tilbud i radio tilfredsstillende kravene til allmennkringkasting og et allsidig programtilbud. Rådet påpeker imidlertid visse svakheter i NRKs fjernsynskanaler. Dette gjelder bl.a. dekningen av kunst, kultur og medier i NRK 1. Dette vil jeg ta opp med NRK.

Når det gjelder P4 - Radio Hele Norge forutsetter jeg at kanalen, i tråd med de forpliktelsene som følger av konsesjonen som allmennkringkaster, vil sørge for sendinger til den samiske befolkningen og minoritetsgrupper. Det er ikke aktuelt å svekke denne forpliktelsen. Hvordan den skal gjennomføres er P4s ansvar.

Hos TV2 har Allmennkringkastingsrådet registrert en gledelig justering i riktig retning på områdene kunst og kultur, religion og livssyn. Det finnes likevel rom for forbedringer, men jeg noterer at TV2 nå ser ut til å ta alvorlig de mangler jeg tidligere har påpekt i TV2s programprofil, og at kanalen nå viser tegn til en mer positiv holdning til allmennkringkastingsforpliktelsene. Jeg forutsetter at TV2 nå snarlig følger opp kravene om sendinger for samer og minoriteter, og at kanalen prioriterer barneprogram.

Jeg vil følge utviklingen hos samtlige allmennkringkastere nøye i tiden framover. TV2 har som kjent bedt om drøftinger med departementet med sikte på å få konsesjonen fornyet før den går ut ved årsskiftet 2002/2003. Jeg er innstilt på å innlede slike diskusjoner med TV2, og vil legge stor vekt på selskapets allmennkringkastingsforpliktelser i disse diskusjonene.”

Når det gjelder rådets forslag om å vurdere en endring av kravet til radiokanalene med hensyn til samiske sendinger klargjorde statsråden altså at det ikke var aktuell politikk å fravike dette kravet overfor P4 i særdeleshet. Rådet tar dette til etterretning, og vurderer i fortsettelsen minoritetsspråkenes representasjon i radiokanalene utfra de gitte forutsetningene.

DEL II MEDIEPOLITISKE PERSPEKTIV

5. Mediepolitiske utfordringer

5.1 NOU 1999: 26 Konvergens - Sammensmelting av tele-, data- og mediesektorene.

Allmennkringkastingsrådet behandlet Konvergensutvalgets utredning (NOU 1999:26 ”Konvergens - sammensmelting av tele-, data og mediesektorene”) i møter 7. september og 19. oktober 1999 og avga følgende høringsuttalelse:

Rådet er enig med Konvergensutvalget i at fremveksten av et bredt spekter kommersielle kringkastingstjenester styrker behovet for å opprettholde et allmennkringkastingstilbud som blant annet dekker kulturpolitisk viktige områder som markedet ikke finner det kommersielt interessant å dekke.

Videre er rådet enig med Konvergensutvalget i at utbredelsen av ny digital kommunikasjonsteknologi ikke må skape nye, eller reprodusere gamle, sosiale skillelinjer. Det er derfor særlig viktig at det også i fremtiden finnes et allmennkringkastingstilbud som er allment tilgjengelig. Når den digitale teknologien introduseres vil man i en overgangsfase måtte sende både analogt og digitalt. Selv om dette er kostbart er det vesentlig at de analoge sendingene ikke stenges av før en stor andel av befolkningen har skaffet digitalt mottakerutstyr. Rådet foreslår derfor at stans i de analoge sendingene først må skje når en viss andel av befolkningen har digitalt mottakerutstyr tilgjengelig snarere enn ved en bestemt dato. Problematikken omkring en mulig utestengning av en stor del av publikum må stå sentralt ved planleggingen av overgangen fra analoge til digitale sendinger.

Rådet er enig med Konvergensutvalget i at det er viktig at alle åpne sendinger, og særlig da allmennkringkasternes, fortsatt vil forbli tilgjengelig over alle såkalte distribusjonsplattformer. Rådet støtter derfor utvalgets anbefaling om at norske myndigheter bør arbeide for en revisjon av EUs TV-standarddirektiv slik at det omfatter interaktive tjenester og alle potensielle portvaksfunksjoner. Videre anser rådet det som viktig å sikre at de norske allmennkringkasterne får en godt synlig plass i framtidens elektroniske programguider (EPGer). Rådet støtter således utvalgets anbefaling om at det i kringkastingsloven inntas en hjemmel til å regulere utformingen av elektroniske programoversikter.

Kabelnettoperatører har i dag som hovedregel formidlingsplikt for allmennkringkasterne NRK og TV2 samt for allment bakkesendt lokalfjernsyn. En del av utvalget foreslår at bestemmelsen om formidlingsplikt (kringkastingslovens § 4-3) blir opphevet, mens en annen del av utvalget foreslår at bestemmelsen opprettholdes. Norske kabelnett har i dag sterkt varierende kapasitet, og det synes derfor usikkert om allmennkringkastingskanalene vil bli prioritert ved kapasitetsmangel. Rådet anser det som særlig viktig at allmennkringkasterne distribueres også i kabelnett, og går inn for at formidlingsplikten beholdes. Konvergensutvalget anser at digitaliseringen av kringkastingssektoren på lengre sikt vil føre til at man får så stor distribusjonskapasitet at det ikke lenger vil være knapphet på frekvenser til kringkastingsformål, og at den særlige konsesjonsplikten for kringkasting derfor på sikt bør bortfalle. Som en konsekvens av dette mener utvalget at det vil bli mindre aktuelt for myndighetene å pålegge enkeltaktører programforpliktelser.

Allmennkringkastingsrådets oppfatning etter møter med eksperter og aktører er at det i overskuelig framtid fortsatt vil være knapphet på frekvenser til jordbundet kringkasting i Norge. Så lenge digitaliseringen ikke fjerner frekvensknappheten vil det være påkrevd med fortsatt konsesjonering av bakkesendt kringkasting. Den historiske og rettslige legitimiteten for å knytte vilkår til konsesjoner vil således trolig være til stede i mange år framover. Ut fra samfunns- og kulturpolitiske hensyn bør denne muligheten til å pålegge kringkasterne forpliktelser av innholdsmessig art benyttes.

Konvergensutvalget mener det bør vurderes om all lovregulering som gjelder NRK bør samles i en egen særlov. Utvalget mener videre at det ut fra likebehandlingshensyn bør vurderes å innføre konsesjonsplikt for NRK. Utvalget påpeker at en slik konsesjon kan benyttes til en nærmere regulering på linje med det som er gjennomført i konsesjonen som er gitt f.eks. TV2. Rådet støtter dette forslaget. I dag er NRKs allmennkringkasteroppdrag definert i NRKs egne vedtekter og i Stortingets overordnede målsettinger for NRK slik disse kommer til uttrykk i forskjellige politiske dokumenter. Det er ønskelig at NRKs allmennkringkasteroppdrag i stedet formuleres samlet i ett offentlig dokument. Dette vil være rimelig ut fra likebehandlingshensyn, samtidig som det vil kunne bidra til bedre å definere de politiske målene for NRKs virksomhet.

Rådet vil generelt understreke at opprettholdelse av allmennkringkastingen og dens funksjoner i økende grad er avhengig av internasjonalt samarbeid, særlig innenfor EU og i tilknytning til EU. Selv om allmennkringkasting regnes som et hovedsakelig nasjonalt anliggende i EU, vil prinsipielle beslutninger på europeisk plan åpenbart ha vesentlig betydning også for norske forhold.

Allmennkringkastingsrådet har ingen øvrige merknader til høringsnotatet.

5.2 NOU 1999: 27 “Ytringsfrihed bør finde Sted” - Forslag til ny Grunnlov § 100.

Allmennkringkastingsrådet behandlet Ytringsfrihetskommisjonens innstilling (NOU 1999: 27 ”Ytringsfrihet bør finne sted”) i møte 2. og 3. februar 2000, og avga følgende høringsuttalelse:

Rådet tar som utgangspunkt for sin uttalelse noen observasjoner som kommer fram i den framstilling av ytringsfrihetens historie i Norge som er utarbeidet av Henrik Bastiansen og Hans Fredrik Dahl, og som er trykt som vedlegg til kommisjonens innstilling. Der påpekes det at etter at NRK ble etablert i 1933, og det i realiteten ble statskontroll med kringkastingen som institusjon, førte dette til at selve programvirksomheten i prinsippet ble mindre utsatt for statlig kontroll enn i privatdriftens tid. Politiske programmer ble faktisk friere enn før statsdriftens tid. Dette mener forfatterne delvis kan ses som et paradoks, nemlig at statsdriften på tross av sine autoritære og sentraliserende preg likevel kom til å legge færre formelle begrensninger på radioen som medium, og at ledelsen i NRK søkte å verne den redaksjonelle friheten ut fra mandatet i kringkastingsloven. Dette er en viktig påpeking om at statlig allmennkringkasting i seg selv ikke innebærer en innskrenkning av ytringsfriheten. I forlengelse av de historiske perspektivene i ytringsfrihetskommisjonens innstilling vil rådet også peke på at allmennkringkastingsprinsippene stort sett har vært med på å sikre ytringsfrihet og mangfold innenfor kringkastingsmediene.

På slutten av sin historiske framstilling behandler de to forfatterne oppløsningen av monopolet, og peker på at dette i høy grad var en debatt som ble påvirket både av tekniske og politiske forhold, der argumenter knyttet til ytringsfriheten spilte en vesentlig rolle. Det gjaldt blant annet i slagordet ”mangfold i eteren”. I forlengelse av dette er det grunn til å slå fast at spørsmål som har med allmennkringkastingsselskaperes rolle, deres forhold til statlige myndigheter, og de konsesjonsbestemmelser de er underlagt, angår ytringsfriheten. Direkte og indirekte tar da også ytringsfrihetskommisjonen opp slike forhold flere steder i sin innstilling (bl.a. kap. 5.5: 5.6; 6.1.2; 7.2; 7.3.4; 7.4.3).

Argumentasjonen i kommisjonens innstilling og forslaget til ny grunnlovsparagraf er båret oppe av det grunnleggende prinsipp at forhåndskontroll med ytringer ikke skal finne sted. Kommisjonen peker således på at prinsipielt er ordningen med konsesjon for kringkasting en form for forhåndskontroll som ikke har vært rettslig mulig for trykte skrifter i Norge siden 1814. Et annet grunnleggende prinsipp i kommisjonens innstilling er at alle medier skal behandles likt. Som følge av dette fremmes et medienøytralt grunnlovsforslag. Disse prinsippene skaper utvilsomt noen grunnleggende problemer for ordninger med konsesjon med kringkastingsselskap og krav til overholdelse av bestemmelser om hva som utgjør allmennkringkastingsforpliktelser. Dette kan ut fra et prinsipielt ståsted betraktes som en form for inngrep i den redaksjonelle frihet og en kontroll med bruken av mediet, selv om det ikke er sensur av enkeltutrytninger, eller innebærer forhåndsgodkjenning av meningsinnhold.

Kommisjonen peker imidlertid videre på at konsesjon for kringkasting drift som er begrunnet i tekniske forhold, dvs. knapphet på frekvenser, ikke kan betraktes som forhåndskontroll av ytringer, men snarere som statlig fordeling av knappe goder. Dette er imidlertid et argument som bare gjelder så lenge frekvenser er en begrenset ressurs. Kommisjonen hevder at med den tekniske utvikling som foregår, som det også er pekt på i konvergensutvalgets innstilling, ”vil kringkastingkonsesjon – begrunnet i ressursknapphet – bortfalle av seg selv” (s.180). Kommisjonen konkluderer med at kravet om programforpliktelser er forenlig med forbudet mot forhåndskontroll bare så lenge kringkasterne må gjøre bruk av naturgitte knappe ressurser.

Allmennkringkastingsrådet er enig i de grunnleggende standpunktene som ytringsfrihetskommisjonen framfører. Dette er forhold rådet tidligere har behandlet i sin høringsuttalelse om konvergensutvalgets innstilling. I denne peker rådet på at når distribusjonskapasiteten blir så stor at det ikke er knapphet på frekvenser, er det ikke lenger rimelig å pålegge kringkastingsselskaper programforpliktelser knyttet til konsesjoner. Imidlertid er det rådets oppfatning at det i overskuelig framtid vil være knapphet på frekvenser i jordbundet kringkasting i Norge, og at så lenge digitaliseringen ikke fjerner frekvensknappheten, vil det være nødvendig med fortsatt konsesjonering.

Imidlertid inneholder ytringsfrihetskommisjonens innstilling også følgende viktige synspunkt: ”Samtidig vil generelle innholds krav rettet mot enhver tilbyder av ytringer innenfor et marked uten etableringskontroll, ikke kunne oppfattes som forhåndskontroll (...)”. Dette må ses som ledd i de kulturpolitiske overveielser i innstillingen som angår mangfold og åpenhet i offentligheten, og at det bør finnes et bredest mulig utbud av ytringer, der flest mulige synspunkter og grupper får komme til orde. Dette mener Allmennkringkastingsrådet må ses i sammenheng med det sjette ledd i kommisjonens forslag til ny grunnlovsparagraf: ”Det påligger Statens Myndigheter at legge forholdene til rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale.” Særlig relevant er dette i forhold til opprettholdelse og styrking av de kravene som stilles til allmennkringkasterne når det gjelder minoritetsgruppers ytringsfrihet.

Kommisjonens forslag innebærer etter rådets oppfatning et behov for styrking av den offentlige allmennkringkaster og regulerings- og stimuleringstiltak som sikrer mangfold innenfor kringkastingsmediene. Slik rådet ser det, vil dette ikke gjøre allmennkringkastingsprinsippene uaktuelle hverken i den umiddelbare eller noe fjernere framtid. Tvertimot, disse prinsippene er nettopp med på å sikre den reelle yringsfrihet, og gi adgang til offentligheten for flest mulig grupper og synspunkter. Derfor vil rådet gjenta sitt punkt fra høringen om Konvergensutvalgets innstilling om at det bør innføres konsesjonsplikt for NRK og at NRKs allmennkringkastingsoppdrag formuleres i et samlet offentlig dokument. I forlengelse av dette vil også rådet støtte kommisjonens forslag om at det settes i gang utredningsarbeid med sikte på revidere det eksisterende medielovverk, evt. med sikte på å utarbeide et forslag om en egen medielov, eller medieansvarslov.

5.3 Internasjonale perspektiv

5.3.1 Allmennkringkasting i nordisk sammenheng

De nordiske land har forskjellige systemer for finansiering og regulering av allmennkringkasterne. På det nordiske kulturministermøtet i København i februar 2000 ble det imidlertid vedtatt å utrede rammebetingelsene for allmennkringkasterne i Norden. Utredningen skal fokusere på reglene for allmennkringkasterne i de nordiske land, fordeler og ulemper ved harmonisering av regelverket, spørsmål knyttet til digitalisering, og status for samarbeidet mellom allmennkringkasterne i dag. Utredningen skal foreligge til neste nordiske ministermøte i juni 2000.

5.3.2 Allmennkringkasting i EU-sammenheng

Allmennkringkastingsrådets rapport for 1998 inneholdt en framstilling av hvordan EUs kringkastingspolitikk er preget av spenningen mellom kulturpolitiske hensyn på den ene siden og hensynet til konkurranse på den andre siden. Disse hensynene er institusjonelt forankret i hvert sitt generaldirektorat i Europakommisjonen – henholdsvis DG X (ansvarlig for bl.a. kultur og medier) og DG IV (ansvarlig for konkurransepolitikk).

Denne spenningen har blitt synliggjort ved at flere private reklamefinansierte kringkastingsselskap har klaget lisensfinansierte selskaper inn for Generaldirektoratet for konkurranse under henvisning til at lisensfinansieringen er i strid med statsstøttereglene i EUs konkurranserett. Det kulturpolitiske svaret på denne utfordringen kom i 1998 da den såkalte Amsterdam-protokollen ble vedtatt. I denne slås fast:

”The provisions of this Treaty (including the competition rules) shall be without prejudice for the competence of Member States to provide for the funding of public service broadcasting in so far as such funding is granted to broadcasting organisations for the fulfilment of the public service remit as conferred, defined and organised by each Member State, and that such funding does not affect trading conditions and competition in the Community to an extent which could be contrary to the common interest, while the realisation of the remit of that public service shall be taken into account.”

Amsterdam-protokollens faktiske status var en stund noe uklar, men det synes nå anerkjent at denne overstyrer Romtraktaten, og at EU dermed anerkjenner det enkelte medlemslands rett til å bestemme innholdet i det nasjonale allmennkringkasteroppdraget. Dette innebærer for eksempel at også smale spesialkanaler kan defineres som en del av dette oppdraget. Likeledes kan medlemslandene selv bestemme om det nasjonale allmennkringkastingstilbudet skal finansieres gjennom lisens, statsstøtte, reklame eller en kombinasjon av de forannevnte. Finansieringen av allmennkringkasterne kan imidlertid fortsatt vurderes mot EUs regelverk for konkurranse og statsstøtte, herunder både traktaten og domstolspraksis. Mens det er det enkelte medlemslands ansvar å sørge for allmennkringkastingstilbudet og finansieringen av dette, er det Kommisjonen plikt å overvåke at de nasjonale ordningene er i tråd med fellesskapsretten.

For blant annet å lette Kommisjonens tilsyn på dette området, er det etablert et prinsipp om *åpenhet* (transparency) som innebærer at medlemslandene må sikre full åpenhet om allmennkringkastingsselskapenes økonomiske forhold. Dette vil i denne sammenheng si at det må kunne redegjøres for i hvilket omfang offentlige midler tilføres selskapet og på hvilken måte disse midlene brukes.

Det er så langt ikke etablert noe særskilt regelverk innen EU for finansiering av allmennkringkasting. EUs framtidige reguleringsregime på dette området synes derfor å ville bli etablert gjennom rettspraksis, eller med andre ord, gjennom domstolsavgjørelser i enkeltsaker. Så langt foreligger det ingen EF-dommer om finansiering av allmennkringkasting. En sak om Portugals finansieringssystem for allmennkringkasting er imidlertid for tiden til behandling ved EF-domstolens første instans. Kommisjonen godkjente i 1996 offentlig finansiering av Portugals statseide TV-selskap etter å ha slått fast at denne finansieringen var kompensasjon for de ekstra kostnadene selskapet ble påført ved å oppfylle de pålagte allmennkringkastings- oppgavene. Denne saken er nå brakt inn for domstolen. I februar 1999 godkjente Kommisjonen også offentlig (lisens)finansiering av de to tyske spesialkanalene *Kinderkanal* og *Phoenix*. Saken ble klaget inn for Kommisjonen i 1997 av private konkurrenter som hevdet at lisensfinansiering av disse to kanalene var å anse som ulovlig statsstøtte etter EUs statsstøtteregele. Kommisjonens avgjørelse i denne saken er etter hva rådet har kunnet bringe på det rene ikke brakt inn for domstolen.

Amsterdam-protokollens gjennomslag må sees på som en anerkjennelse innen EU for at allmennkringkastingen spiller en særskilt kulturpolitisk rolle. I Kommisjonens melding av 14. desember 1999 til Rådet, Europaparlamentet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionskomitèen heter det for eksempel:

”Public service-tv spiller en viktig rolle i Fællesskabets medlemsstater, spesielt med hensyn til kulturel og sproglig mangfoldighet, uddannelsesprogrammer, objektiv informering af folkeopinionen, sikring af pluralisme og levering af kvalitetsprogrammer på ukodede kanaler.” (s.13)

I samme melding drøfter Kommisjonen behovet for regulering av digitale standarder for overføring av audiovisuelt innhold, og behovet for regulering av EPGer (Electronic Programme Guides). Disse vil ha betydning for publikums framtidige tilgang på kanaler/program, og det er viktig å unngå såkalte proprietære løsninger der allmennkringkasterne kan komme til å stenges ute. På grunn av at markedet og den teknologiske utviklingen er på et tidlig og uforutsigbart stadium, foreslår Kommisjonen ingen spesielle tiltak, men påpeker at området skal overvåkes nøye framover.

Publikums adgang til programmer henger også sammen med prisen disse tilbys til. Det har vært en økende tendens til at spesielle begivenheter, og da særlig idrettsarrangementer, har blitt kjøpt opp av betalingskanaler. Dette har ført til en kraftig prisøkning på fjernsynsrettighetene til slike arrangementer. Dette gjør igjen at allmennkringkasterne oftere taper konkurransen om overføring av slike arrangement, med den konsekvens at store publikumsgrupper effektivt forhindres i å se disse arrangementene.

For å avhjelpe denne utviklingen vedtok EU i 1997 endringer i fjernsynsdirektivet med sikte på å sikre allmennheten tilgang på fjernsynssendinger fra viktige begivenheter. Dette direktivet gir EU- og EØS-land mulighetene til å sikre at begivenheter av stor samfunnsmessig betydning vises vederlagsfritt (for seerne) på riksdekkende nasjonale Tv-kanaler. I Norge vil dette i praksis si visning på NRK1 eller TV2. Direktivet gir hvert medlemsland anledning til å utarbeide en liste over viktige begivenheter som skal sikres slik distribusjon. Hvert enkelt lands lister må godkjennes av Europakommisjonen eller EFTAs overvåkingsorgan. Norge implementerte i januar 2000 dette endringsdirektivet i norsk kringkastingslovgivning, men det er foreløpig ikke utarbeidet noen norsk liste over viktige begivenheter. Reguleringen finnes i EUs fjernsynsdirektivs artikkel 3a, og i den norske kringkastingslovens § 2-8.

DEL III VURDERING AV RADIO- OG FJERNSYNSKANALENES PROGRAMVIRKSOMHET.

6. Grunnlaget for vurderingene.

Rådet er avhengig av kringkasternes egen programstatistikk ved utarbeidelsen av sine vurderinger. Det har hvert år vært et problem at tidspunktet for innlevering av rådets rapport ligger svært kort tid etter at kringkasternes statistikk gjøres klar til virksomhetenes årsmeldinger.

Etter at Kulturdepartementet nå har skjerpet fristen for utarbeiding av rådets rapport ytterligere på grunn av tidspunktet for kulturministerens mediepolitiske redegjørelse for Stortinget, må rammevilkårene for rådets produksjon av rapporten sies å være ytterligere forverret. En forsvarlig behandling fra rådets side forutsetter tidligere rapporteringsfrist for kringkasterne fra neste år.

Bare NRK holder seg egentlig tett opp til EBU's klassifikasjonsskjema i de oppstillingene vi mottar. Rådet har gjentatte ganger pekt på behov for mer sammenlignbare data fra kringkasterne ettersom programkategorier og målemetoder varierer nå mellom selskapene.

Rådet bad i brev til Kulturdepartementet av 18. august 1999 om ekstra midler for å kunne foreta egne registreringer av programinnholdet hos de norske allmennkringkasterne. Det ble her vist til at dette eksempelvis kunne gjøres etter modell fra den svenske granskningsnemnden for radio og fjernsyn som hvert år får gjennomført en grundig studie av TV-tilbudet i svenske TV-kanaler. Som eventuelt alternativ til en slik undersøkelse viste rådet til at det må stilles krav til kringkasterne om at de utarbeider ensartet statistikk som gjøres tilgjengelig for rådet på et tidligere tidspunkt enn dagens programstatistikk.

Kulturdepartementet viser i brev av 17. desember 1999 til at det ikke er avsatt midler til utarbeidelse av egen programstatistikk i inneværende års budsjett. Som alternativ heter det fra departementet at de på egnet måte vil anmode allmennkringkasterne om å benytte ensartet statistikk i henhold til EBU's klassifisering. TV2 opplyser nå overfor rådet at kanalen fra januar 2000 fører programstatistikk etter EBU's system.

Rådets rammevilkår for produksjon av rapport og vurderinger er følgelig ikke endret for inneværende år.

Rådet har hvert år gitt forskningsinstitusjoner i oppdrag å foreta mer dyptgående analyser av kringkasternes dekning av særskilte program- og innholdskategorier. I tilknytning til årets rapport har cand. polit. Liv Braathen ved Institutt for Medier og Kommunikasjon, Universitetet i Oslo, foretatt en undersøkelse av kulturdekningen i radio og fjernsyn. Årsaken til at en har ønsket å se nærmere på denne typen programvirksomhet er både knyttet til det direkte kravet som stilles i TV2 og P4s konsesjonsvilkår, der det heter at allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke norsk, språk, identitet og kultur, og til rådets foreslåtte kriterier som tar utgangspunkt i nevnte konsesjonsvilkår. I kriterienes punkt 3 heter det slik at det skal være daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt. Undersøkelsen presenteres nedenfor.

7. Kulturdekningen i allmennkringkastingskanalene.

7.1 Undersøkelsen - presentasjon

En avgrenset forståelse av kulturbegrepet er lagt til grunn for undersøkelsen. Undersøkelsen begrenser seg til kunst- og kulturstoff i form av musikk, dans, film, teater og litteratur. Med andre ord det en ofte forstår med begrepet “kulturliv”. Kulturdekningen avgrenses på denne måten fra andre typer program ved hjelp av et visst innhold. En slik definisjon av kultur samsvarer både med kulturdefinisjonen i St. meld. nr. 61 (1991-92) Kultur i tiden, og med NRKs definisjon av kulturprogram.

Med utgangspunkt i dette er følgende innholdskategorier utarbeidet til bruk i avgrensningen av “kulturdekning”:

- Finkulturelle stoffområder (teater, kunstmusikk, bildende kunst, kunsthåndverk/brukskunst)
- Populærkulturelle stoffområder (populærmusikk, tegneserier, reklame, TV-stoff)
- Overlappende stoffområder (nye medier/Internett, konvergerende kunstformer, annet)

Ved hjelp av kvantitativ metode er overgripende trekk i et relativt stort materiale undersøkt. Kvalitative eksempel fra enkeltprogram er trukket inn for å belyse mer generelle forhold.

Undersøkelsens utvalg består av kanalenes sendeflater ukene 12 (mars) og 38 (september) i 1999. Disse ukene er valgt på grunnlag av vår- og høstsesongenes status som relativt stabile sesonger. Det ble så foretatt et skjønnsmessig utvalg av alle program innenfor disse to ukene som kan sies å omhandle stoffområder betegnet som “kulturliv”.

Kodingen av materialet er for NRK1, NRK2, P1 og P2 gjort på programnivå. P3s programflate skulle tilsi vurdering på innslagsnivå, men tidsfaktoren medførte vurdering av de mer avgrensede programmene, med unntak av “Mamarazzi” som ble kodet på innslagsnivå. All koding av P4 og TV2 ble gjort på innslagsnivå. Alle resultat er følgelig ikke sammenlignbare. De forskjellige tilnærmingene til kulturdekningen er i seg selv et poeng i forhold til kanalenes profiler, og utgjør et sentralt aspekt ved undersøkelsen.

7.2 Undersøkelsen - resultat

7.2.1 Generelle tendenser

7.2.1.1 Finkultur - populærkultur

Et gjennomgående trekk var hvordan skillet mellom “fin” og “populær” kultur i stor grad ble opprettholdt på kanalene, og syntes brukt til å profilere kanalenes kulturdekning. Alle de lisensfinansierte kanalene syntes å opprettholde denne dikotome forståelsen av kulturlivet, både i forhold til sin egen profil, og i forhold til det at de unnlater å fokusere på kunstformer som det ikke er like lett å “sette i bås”. NRK1 og NRK2 hadde eksempelvis en overvekt av

såkalt fin kultur (bildende kunst, teater, kunstmusikk) i sin kulturdekning. I NRK Radios trekanalsystem var skillet mellom fin- og populærkultur og denne inndelingens funksjon som kanalprofilering svært tydelig, da hele 90 prosent av P1s og 95 prosent av Petres generelle kulturdekning var populærmusikk, mens kulturkanalen P2 hadde en enorm overvekt av finkultur.

De reklamefinansierte kanalene, TV2 og P4, la mest vekt på populærmusikk og film, mer allment tilgjengelige tema. Når disse kanalene tok opp “finkulturelle” tema, ble dette ofte presentert på “populærkulturelle” måter. TV2 og P4 kan således sies å ha mindre av bevisstheten om skillet mellom “populær” og “fin” kultur.

Disse observasjonene viser at det er på de lisensfinansierte fjernsynskanalene at den “tyngre” kulturen blir best ivaretatt, mens populærkulturelle stoffområder dominerer på de reklamefinansierte kanalene.

7.2.1.2 Kultur som tema, nyheter og vare

Et annet trekk som belyser forskjellen mellom kanalene, og som viser hvordan den institusjonelle forankringen er synlig i sendeflaten, er hvordan kulturstoffet formidles, og hvilket perspektiv som anlegges på kulturen. Den kvalitative analysen viste at TV2s program “God Morgen, Norge!” og “God Kveld, Norge!” og de fleste av P4s kulturinnslag framfor alt legger vekt på hvorvidt kulturen er aktuell. Stoffet ble også overveiende presentert i korte, forutsigbare nyhetsinnslag og fungerte ofte som reklame eller promovering av et kulturprodukt. På NRK1 og NRK2 var det også en del vekt på aktualitet, samt en del program som kunne tolkes som promovering (for eksempel programmet “VG-lista”), men det var også mer rom for fordypning, historikk og nytenkning i form og innhold, og kulturlivet ble i stor grad framstilt som tema. P2s kulturformidling sto i en særklasse når det gjaldt å sette kulturtemaene i fordypende sammenhenger. P1 og Petre befant seg i en mellomposisjon, da P1s kulturdekning minnet svært mye om P4s brede og nyhetslignende kulturdekning, mens Petres kulturdekning var liten, men til dels nyskapende og overraskende gjennom programmet “Mamarazzi”.

TV2 og P4 la mest vekt på kulturen som nyheter eller som vare, mens NRK1, NRK2 og P2 la større vekt på kulturen som et tema som skal fordypes.

7.2.1.3 Lokalisering av kultur

Hvor i sendeflaten kulturen befant seg, og hvor lett/vanskelig det er for det kulturinteresserte publikum å finne det, representerte det tredje overgripende trekket ved kulturformidlingen. NRK2 var den av fjernsynskanalene som prioriterte kulturlivet høyest, sett i forhold til plassering i sendeflaten, og i forhold til lokalisering. NRK1 befant seg i en mellomposisjon, med en høy andel kulturprogram i ukurant sendetid, men like fullt mye og lett lokalisert kultur. TV2s kulturdekning befant seg overveiende i ukurant sendetid, og var vanskelig å lokalisere for det kulturinteresserte publikum. P4s kulturdekning minnet mye om TV2. Kanalens kulturlivsinnslag var riktignok jevnt fordelt over de tre sendetidskategoriene som ble lagt til grunn, men var så å si helt tilfeldig plassert i de brede, generelle flatene, og dermed vanskelig å lokalisere.

Det pekes i undersøkelsen på at NRK Radios trekanalsystem er problematisk i forhold til lokalisering. Det at P2 totalt har blitt kulturalibiet gjør at NRK Radios kulturdekning risikerer å treffe kun det allerede kulturinteresserte publikum.

7.2.1.4 Oppsummering

De lisensfinansierte fjernsynskanalerne kan sies å ha en mer fordypende tilnærming til kultur. Kulturen er lettere å lokalisere i flatene, og vekten legges mer på “seriøs” kultur enn hos de reklamefinansierte. På de reklamefinansierte kanalene TV2 og P4 var kulturen mer avhengig av sin verdi som nyhet for å få plass i flaten og av sin innholdsmessige tilgjengelighet. Den var også vanskeligere å lokalisere. Imidlertid viste undersøkelsen at når lisensfinansiert allmennkringkasting rettes inn mot avgrensede målgrupper i den grad NRK Radio har gjort, blir skillet mellom lisensfinansiert og reklamefinansiert kulturdekning betydelig mer uklart.

7.2.2 Tematisk fokus

7.2.2.1 Programprofiler og nasjonalitet

De største stoffområdene på NRK1 og NRK2 var finkulturelle områder som bildende kunst og kunstmusikk, og overlappende områder som film og litteratur. TV2s “God Morgen, Norge!” hadde en god bredde i stoffområder, fra populærmusikk til teater. Kanalens brede profil ble tydeligere i “God kveld, Norge!”s totale fokus på populærmusikk og film. De tematiske hovedområdene på NRKs tre radiokanaler viste en ekstrem målgruppeinndeling, med svært mye generell populærmusikk på P1, kunstmusikk og finkulturelle områder på P2, og rockemusikk/spesiell populærmusikk på Petre. P4s kulturinnslag fokuserte overveiende på generell populærmusikk, men hadde også noen finkulturelle innslag (teater, opera) samt noe film og litteratur. Neglisjerte eller svært lite synlige stoffområder på alle kanaler var tegneserier/popkunst, reklame, nye medier, kringkasting/medie-stoff, konvergerende kunst og samtidsmusikk. Man savnet “kulturmøtene”, eller et større fokus på hvordan kunstformer blandes og utvikler seg inn i nye former.

Det var en overvekt av norskprodusert stoff på alle kanaler. Likeledes var det mye etnisk norsk innhold i alle kanalers kulturdekning, og norsk kulturliv innenfor de respektive stoffområdene var forholdsvis godt ivaretatt på alle kanaler. Nest største geografiske områder som ble ivaretatt var USA og England, spesielt i forhold til de populærkulturelle stoffområdene. Det var overveiende lite stoff fra andre land. NRK1, NRK2 og P2 hadde noe vesteuropeisk stoff fra Frankrike og Tyskland, men det europeiske kulturrommet ble overveiende svært lite problematisert, spesielt på TV2 og P4. Ikke-vestlig europeisk stoff samt stoff fra andre verdensdeler ble kun ivaretatt på regulær basis av P2, gjennom kanalens program om verdensmusikk. Dette stoffet hadde imidlertid ofte et norsk perspektiv, gjennom utøvere som hadde konserter i Norge eller norske utøvere som gjorde suksess i utlandet.

Et gjennomgående trekk for alle kanaler var at ikke-etnisk norsk stoff og samisk stoff ikke ble dekket i den alminnelige kulturdekningen. P4 hadde i utvalgsperioden ett samisk kulturlivsinnslag, mens P2 som eneste kanal hadde en sak om ikke-etnisk norsk kultur. Denne delen av norsk kultur synes å bli segregert inn i egne program. NRKs kanaler har egne samiske magasiner og et eget ukentlig fjernsynsprogram, “Migrapolis”, som tar opp ikke-etnisk norsk stoff.

7.2.2 Målgrupper, format, perspektiv og henvendelsesform

Magasinformatet var det mest brukte programformatet på de fleste kanalene. TV2 og P4 hadde kun kulturdekning i magasinformat. NRK1, NRK2 og P2 hadde alle en god bredde i formater, og kulturlivet ble her formidlet både gjennom dokumentarer, debattprogram, overføring av forestillinger og i mer generelle magasin.

En allment rettet kulturformidling dominerte på alle kanaler unntatt NRK2 og P2, hvor nisjepublikum fikk mye stoff. NRK1 hadde den beste bredden i målgrupper, med egne kulturprogram også for barn. På TV2 og P4 var det ingen innslag/program beregnet på nisjepublikum. Målgruppetenkningen i kanalene var også godt synlig i kulturdekningens henvendelsesform og perspektiv. Den høye andelen av fordypende program, hvor videre perspektiv som kulturpolitikk og -historikk trekkes inn, viste hvordan NRK1 og NRK2 tar kulturen på alvor og har en klar ide om sitt publikum.

NRK Radios trekanalsystem viste hvordan målgruppetenkningen gjennomsyret kulturformidlingen. P1s brede målgruppe var synlig i den høye andelen refererende program, hvor henvendelsen var så jevn og bred som mulig for ikke å støte noen fra seg. P2 henvendte seg klart til en kulturinteressert gruppe, med en overvekt av fordypende og innforståtte program. Petre fokuserte på det unge publikummet, noe som var synlig i "Mamarazzi"s originale tilnærming samt i den innforståtte henvendelsen i de andre programmene. TV2 og P4 har begge en svært bred målgruppe.

7.2.3 Kanalmessige forskjeller

NRKs to fjernsynskanaler har begge en god kulturdekning. Dette er synlig i at det er mange kulturprogram på kanalene, lett å lokalisere kulturen i flatene, mye kultur i beste sendetid, mange fordypende kulturprogram samt et bredt tematisk spekter, og flere format i kulturdekningen. Kulturlivet framstår videre hovedsakelig som et tema. Begge kanaler tar det etnisk norske kulturlivet i bruk, men integrerer hverken samisk eller annet ikke-etnisk norsk kulturstoff i de ordinære kulturprogrammene. Ikke-vestlig kulturstoff er heller ikke særlig synlig på de to kanalene.

TV2 har lite kultur totalt, hvorav størsteparten er plassert i ukurant sendetid, samt at kulturen er plassert på måter som gjør det vanskelig for et interessert publikum å lokalisere den. Vekten på kultur som nyheter eller vare innebærer også at det fordypende aspektet overveiende går tapt. "God Morgen, Norge!" har imidlertid en god tematisk bredde i den kulturdekningen som finnes i programmet, og tar i bruk det norske kulturlivet innenfor disse temaene. Likeledes har TV2 et eget film- og musikkprogram rettet mot ungdom.

NRK Radios trekanalsystem utgjør en svært målgrupperettet kulturdekning. Så å si all fordypende kulturdekning er samlet på P2. P2 har en stor overvekt av finkulturelle stoffområder, og legger liten vekt på nyere og mer eksperimentell kunst og kultur.

P4 Radio Hele Norge har totalt svært lite kultur, som igjen er plassert tilfeldig i mer generelle flater. Dette gjør kulturen vanskelig å lokalisere. Vekten på kultur som nyheter medfører også at fordypning og refleksjon utover selve kulturproduktet mangler i stor grad. Kanalen har imidlertid mye etnisk norsk stoff, og tar norsk kulturliv i bruk, i sær den delen som omhandler populærmusikk.

8. **RADIOKANALENE**

8.1 **NRK Radio**

NRK argumenterer i sitt allmennkringkasterregnskap for at tilbudene fra institusjonen må vurderes horisontalt i forhold til innholdet i de ulike kanalene på et gitt tidspunkt. NRK har nå som målsetting at publikum på et hvilket som helst tidspunkt skal kunne finne et tilbud som passer akkurat dem på en av de mange kanalene. Dette bryter med rådets utgangspunkt om at den enkelte kanal skal være en fullverdig allmennkringkastingskanal, men at en viss profilering av kanalene er akseptabel.

8.1.1 **NRK P1**

8.1.1.1 **Programprofil**

Nedenfor følger statistisk oversikt over NRK P1s programvirksomhet 1997 til 1999 utarbeidet av NRK. Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1997	1998	1999
Underholdning	15,4	18	20
Drama	0,7	1	1
Musikk			
- lett, pop, rock	20,2	21	34
- seriøs	2,2	3	2
- diverse	3,2	2	3
Religion, livsfilosofi	2,7	3	2
Nyheter	15,4	15	17
Sport	5,6	6	4
Samfunnsspørsmål	6,7	7	4,4
Hjem, fritid	2,8	3	1,7
Natur, vitenskap	0,6	1	0,5
Kultur	0,2	0	0
Programinformasjon	1,3	1	0,9
Annet	22,9	19	9

NRK opplyser at i kategorien “annet” ligger program med lange flater, eksempelvis “Norgesglasset” og “Kveldsåpent”.

1999 representerer et klart skille når det gjelder den overordnede programprofilen i P1. Av det totale programtilbudet utgjør kategoriene “Underholdning” og “Musikk-lett, pop, rock” hele 54 prosent. Fra 1997 har de lettere musikkgenrene økt med hele 14 prosent, mens underholdningsprogrammene har hatt en økning på 5 prosent i samme periode. Rådet velger å se på denne utviklingen som en klar tendens i retning av å profilere kanalen. Av øvrige programkategorier er det bare nyhetsgenren som har hatt en svak økning. Andre kategorier har hatt en svak nedgang. Ettersom programkategorien “Annet” i 1998 rommet hele 19 prosent av totalen, er det imidlertid vanskelig å si noe sikkert om den reelle nedgangen for ulike kategorier. Det generelle inntrykket av P1 som en svært allmenn kanal med fokus på nyheter, lett musikk og underholdning står imidlertid fast. Kanalen har nå fått en atskillige klarere profilering enn tidligere. Dette framgår også av rådets undersøkelse av

kulturprogrammene i kanalene. Hele 81 prosent av programmene i undersøkelsesperioden var rettet mot en allmenn målgruppe, og kulturen ble generelt sett formidlet på en bred og forutsigbar måte.

8.1.1.2 NRK P1s forhold til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Kanalen er riksdekkende.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Sjangermangfold

Rådet finner ikke grunnlag for å betvile at et mangfold av sjangere er representert i kanalen. Det er likevel grunn til å peke på at den klarere brede målgruppeorienteringen en nå ser i P1 representerer en tendens i retning av format og sjangere som er lett tilgjengelige. Det er viktig at målgruppeorienteringen ikke skjer på bekostning av sjangermangfoldet.

b) Tematisk mangfold

Som nevnt ovenfor representerer 1999 en klar svekkelse av bredden i programkategorier. Magasinformatets stadig sterkere posisjon, og en relativt høy prosentandel program som faller under kategorien "Annet", medfører problem med klarlegging av den tematiske bredden. Rådet vil som tidligere år oppfordre NRK til å sørge for statistikk som bedre reflekterer de sammensatte programflatenes reelle innholdsmessige sammensetning.

Rådet har imidlertid ikke grunn til å betvile at det tematiske mangfoldet i kanalen er stort.

c) Forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

I 1999 ble det samlet sendt 1042 timer nyheter og 471 timer informasjons- og samfunnsprogram på P1. Dette er en viss økning fra året før. Kategorien "Samfunnsspørsmål" samt andre kategorier av tilsvarende art har hatt en klar nedgang det siste året. Rådet har tidligere lagt til grunn det store omfanget av denne typen program i sine konklusjoner omkring forekomsten av analytiske perspektiv. Rådet finner likevel ikke grunnlag for å betvile at kanalen fortsatt tilfredsstillende oppfyller kravene på dette området. Kulturundersøkelsen viste eksempelvis at 32 prosent av disse programmene hadde et slikt perspektiv. Rådet legger også til grunn at innfallsvinklene i distriktssendingene i stor grad inneholder kritiske og analytiske perspektiv. Imidlertid innebærer den sterke økningen av musikk innen lettere genre i seg selv et lavere potensiale for omfanget av fordypende perspektiv. På sikt kan de tendensene vi registrerer i år være med på generelt å svekke omfanget særlig av analytiske og fordypende perspektiv i programmene. Det vil i tilfelle medføre en klar svekkelse av P1s funksjon som sentral allmennkringkaster på radiosiden.

2.2 Program for brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

Sterkere profilering av NRKs radiokanaler har blant annet ført til at særlig ungdomsprogrammene er kanalisert over i Petre. Barneprogram sendes i P2 og Petre. Rådet er av den klare oppfatning at en bred allmennkanal av P1s type burde ha et tilbud til barnegruppen. Rådet vil peke på det uheldige ved at programmer rettet mot småbarn er lagt til de av NRKs radiokanaler som har lavest lytteroppslutning. Det er derfor grunn til å anta at store grupper barn ikke får adgang til disse programmene.

Gjennom programmet "Rapport fra Sameland" og en rekke innslag i nyhetssendinger og samfunnsprogram, der forhold knyttet til samiske forhold ble behandlet, mener rådet at P1 bidrar til å styrke fokuset på samiske forhold. For øvrig vises spesielt til omfanget av sendinger i "Sami Radio".

Norge ratifiserte i 1999 Europarådets rammekonvensjon for nasjonale minoriteter, noe som medfører betydelige forpliktelser overfor de minoritetene som er omfattet av konvensjonen, deriblant kvenene, som fortsatt har kvensk/finsk som et levende språk. Det eneste språklige tilbudet som i dag gis er NRKs ukentlige 15 minutters radiosendinger for Nord-Troms og Finnmark. Rådet mener NRK bør vurdere å utvide sendetiden samt gjøre sendingene landsdekkende.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

P1 har i all hovedsak god bredde i sin nyhetsdekning. Rådet vil imidlertid minne om resultatene fra fjorårets undersøkelse som viste at den internasjonale dekningen var på et lavere nivå enn ønskelig.

Når det derimot gjelder øvrig dekning av samfunns- og kulturspørsmål, er rådet kritisk til den utviklingstendensen som i år blir tydeliggjort. Det har vært en markert nedgang generelt når det gjelder program om samfunnsspørsmål. Kulturprogrammene har et så lite omfang at de ikke fanges prosentuellt. Når årets kulturundersøkelse i tillegg viser en konsentrasjon omkring angloamerikansk populærmusikk, er det grunn til å stille spørsmål ved P1s innfrielse av aspekt ved dette kravet. Det er under enhver omstendighet grunnlag for å minne om soliditetskravet rådet her mener kanalen bør være underlagt.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

P1s sendinger fordelte seg i 1999 med 58 prosent bokmål, 37 prosent dialekt og 5 prosent nynorsk. Når NRK hevder at 24 prosent av kanalens taletid var på nynorsk, har dette sammenheng med at kategorien dialekt fordeles med 50 prosent hver på nynorsk og bokmål. Rådet har tidligere år registrert en nedgang i nynorskandelen. Selv om andelen i 1999 har økt, mener rådet at beregningsgrunnlaget er av en slik art at det ikke er mulig å trekke sikre konklusjoner på bakgrunn av materialet.

b) Identitet

Distriktskontorene har en sentral funksjon i formidling og styrking av norske identiteter. Omfanget og oppslutningen disse sendingene har representerer en styrke for NRKs totale virksomhet, og bidrar i vesentlig grad til innfrielse av dette kravet. Fjorårets undersøkelse viste at deknningen av internasjonale forhold var på et for lavt nivå.

c) Kultur

Den sterke økningen i tilbudet av underholdningsprogram og lettere musikk representerer i seg selv større vekt på kultur. Det er likevel grunn til på ny å understreke at musikktilbudet hovedsakelig dreier seg om lett pop og rock-sjangrene, og at årets kulturundersøkelse viste at angloamerikansk populærmusikk klart var den største temakategorien. NRK opplyser ikke hvor stor andel av musikken i P1 som har norsk opprinnelse, bare at 18 prosent av det samlede radiotilbudet hadde norsk komponist, og at 22 prosent hadde norsk utøver.

Generelt mener rådet at det burde være rom for atskillig større variasjonsbredde i kanalens kulturtilbud. Det er likeledes ønskelig med større bredde i format, samt mer fordypende kulturformidling. Som Norges største radiokanal kan P1 med fordel satse mer på å inkorporere ikke-etnisk norsk og samisk kulturstoff som ligger utenfor kanalens profil i de eksisterende programmene.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Rådet har ikke grunn til å betvile at P1 innfrir dette kravet.

8.1.2 NRK P2

8.1.2.1 Programprofil

Nedenfor følger statistisk oversikt over NRK P2s programvirksomhet 1997 til 1999 utarbeidet av NRK. Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1997	1998	1999
Undervisning	1,6	3	2
Barneprogram	4,7	5	4
Underholdning	3	4	2
Drama	3,1	4	2
Musikk			
- seriøs	20,8	20	37
- lett, pop, rock	2,1	3	1
- folk, blues, jazz	5,4	6	7
- div.	1	0	0
Religion, livsfilosofi	2,4	2	2
Nyheter	19,2	19	16
Sport	0	0	0
Samfunnsspørsmål	14,4	13	10,2
Hjem, fritid	1	1	0,9
Natur, vitenskap	2,2	2	1,5
Kultur	12,2	14	10
Portretter	0,2	1	0,4
Programinformasjon	2,9	3	0,4
Annet	3,6	1	3,5

Som for P1 representerer programtilbudet i 1999 en klarere profilering av kanalen. Også for P2 er det musikktilbudet som øker markert, fra en total prosentandel på 29 i 1998 til 45 i 1999. Av dette består hele 37 prosent av kanalens samlede sendetid av såkalt seriøs musikk. Øvrige programkategorier har generelt hatt en svak nedgang. Rådet finner grunn til å peke på at det særlig er kategoriene "Nyheter" og "Samfunnsspørsmål" som reduseres med omlag 3 prosent. Dette representerer ikke en dramatisk nedgang, men framstår som en klar tendens over de siste årene.

8.1.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

P2 har tilfredsstillende dekningsgrad.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Sjangermangfold

Rådet har ingen grunn til å betvile at sjangermangfoldet i kanalen er tilfredsstillende.

b) Temamangfold

Kanalens tematiske bredde er stor. Rådet gjentar imidlertid sin etterlysning av en systematisk dekning av idrett som samfunnsmessig sektor og kulturfenomen.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Med unntak av ovenfor nevnte område framstår P2 på dette området som eksemplarisk. Årets kulturundersøkelse viste at også på det området hadde hele 84 prosent av programmene et kritisk/analytisk perspektiv.

2.2 Program for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

Rådet gjentar her tidligere års vurderinger av kanalen:

Kombinasjonen av verbalinnslag beregnet på mer eller mindre konsentrert tilegnelse og kanalens musikkprofil gjør at den i tråd med velkjente kultursosiologiske mønstre bare når et begrenset publikum. Kulturundersøkelsen viste at hele 54 prosent av programmene var rettet mot et nisjepublikum.

Mange av kanalens engasjerende og faglig solide program kunne i seg selv gjerne nådd et bredt publikum, men styres utenom de store publikumsgruppene ved den klare målgruppeinnretningen av kanalen.

Totalt sendte NRK Radio 593 timer barneprogram fordelt med 346 timer på P2 og 247 timer på Petre. Tilbudet til barn må anses rimelig godt ivaretatt.

b) Representasjon

Det er ikke gjennomført noen systematisk analyse av ulike gruppers representasjon i programmene, men den store tematiske bredden og relativt store andelen nyhets- og aktualitetsprogram samt program om samfunnsspørsmål og kultur for øvrig, gir rimelig grunn til å anta at kanalen tilfredsstillende dette kravet.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Til tross for en svak nedgang i omfanget av de mest relevante programkategoriene her, er det ikke tvil om at P2s programtilbud er svært tilfredsstillende på dette området. Både fjorårets undersøkelse av den internasjonale dekningen og årets undersøkelse av kulturdekningen viser dette med all mulig tydelighet. Innenfor kategorien samfunnsspørsmål sendte P2 over dobbelt så mange timer over året som P1.

Det er likevel grunn til å peke på resultatet fra årets kulturundersøkelse, som konkluderer med at kanalen er fanget i “kultur er lik finkultur”-tradisjonen. Kanalen har ekstremt mye stoff om klassisk musikk, mens den fokuserer lite på nyere musikk. Når P2 promoterer seg selv som “kanalen for fordypning og utfordring”, kan det stilles spørsmål ved at den i svært liten grad utfordrer det tradisjonelle skillet mellom finkultur og populærkultur. Man savner “kulturmøtene” på P2, det vil si en større fokusering på nyskapende og grensesprengende kunst og kultur.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

P2 utmerker seg med en svært høy bokmålsandel i sendingene. Hele 78 prosent av taletiden var på bokmål. 13 prosent var dialektbruk, mens 9 prosent var ren nynorsk. Uansett regnemåte er dette en svært lav nynorskandel for en kanal som i så stor grad er orientert mot norsk kultur- og samfunnsliv.

Samisk språk er godt ivaretatt av kanalen gjennom nyheter på samisk alle hverdager.

b) Identitet

Det er ingen tvil om at kanalens store tematiske bredde og orientering omkring kultur- og samfunnsforhold innebærer refleksjon av et mangfold av identiteter. Fjorårets undersøkelse understreket at dette gjaldt også det internasjonale perspektivet.

Tema fra samisk samfunns- og kulturliv er godt dekket av kanalen. P2 er den eneste radiokanalen som klart lever opp til ansvaret om å dekke den også etnisk sett ikke-norske kulturen.

c) Kultur

P2 profileres klart som NRKs kulturkanal. Kanalen lever også opp til dette, men kulturundersøkelsen viser at musikk legger beslag på mye av sendeflaten i kanalen. Totalt utgjør musikken som nevnt hele 45 prosent av kanalens sendetid. Av dette er 37 prosent såkalt seriøs musikk, 7 prosent folk/blues/jazz, mens populærmusikken utgjør bare 1 prosent. Når som kulturundersøkelsen viste også programmene om kulturlivet hadde hovedfokus på den seriøse musikken, er det grunn til å stille spørsmålstegn ved bredden i det musikklivet P2 beskjeftiger seg med. Rådet registrerer med undring den tilsynelatende mangelen på fokus på det eksperimentelle og grensesprengende som kan finnes i møter mellom ulike genre. Mangfoldet kan med fordel utvides til i større grad å omfatte andre kunst- og kulturformer.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at P2 tilfredsstiller dette kravet.

Musikkens fordeling på nasjonalitet viste at 42 prosent var amerikansk, 25 prosent britisk, 12 prosent norsk, 8 prosent svensk og 13 prosent øvrig europeisk. Mesteparten av musikken var ny. Hele 72,2 prosent var laget mellom 1995 og 1999.

Undersøkelsen av verbalstoffet viste følgende fordeling:

Kategori:	Andel:
DJ	16,7
Sketsj	12,0
Reportasje	10,8
Nyheter	21,0
Kommentarer	20,9
Intervju	15,6
Bånd	2,9

NRK gir ingen detaljer om gjennomføringen av undersøkelsen, men opplyser at dette materialet ikke er sammenlignbart med øvrig statistikk fra kanalen.

Oversikten over musikkprofilen i kanalen gir inntrykk av en rimelig god bredde i tilbudet tatt i betraktning den målgruppen kanalen er rettet mot. Når det gjelder verbalstoffet, blir det umulig for rådet å foreta en reell vurdering av kanalen. Materialet viser overhodet ikke hvilke tema som behandles av kanalen. Satsingen på barn og unge står sentralt i allmennkringkasteroppdraget. Når den kanalen som skal dekke NRKs henvendelse til ungdomsgruppen ikke kan redegjøre for måten dette skjer på, finner rådet dette svært kritikkverdig. Dette særlig tatt i betraktning at rådet årlig har etterlyst fyldigere statistikk om Petre fra NRK.

8.1.3.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Dekningsgraden ble for 1996 oppgitt til 96 prosent. Rådet mener fortsatt at denne gjerne kan økes noe i retning NRKs øvrige kanaler. Rådet finner likevel dekningsgraden å være tilfredsstillende.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Sjangermangfold

Den refererte typeundersøkelsen indikerer at sjangerbredden i kanalens sendinger er god.

Rådet vil på ny gjenta at P3 utmerker seg når det gjelder eksperimentell bruk av radiomediet. Dette kompenseres tildels for at sendingene i stor grad preges av studioformat.

b) Tematisk mangfold

Ettersom rådet ikke har mottatt statistikk som viser programmene tematiske forankring, har ikke rådet grunnlag for holdbare vurderinger på dette området. Når det gjelder kulturdekningen har imidlertid rådet data fra årets undersøkelse å støtte seg til. Her framgår det at populærmusikk og film er de mest sentrale temakategoriene. Rådet vil her i tillegg gjenta tidligere generelle vurderinger basert på medlemmenes egne lytterinntrykk:

- * Nyhetssendingen Petre 16 viser muligheten av å lage nyhets- og aktualitetsprogram i en form som er tilpasset ungdomskanalens typiske uttrykk.
- * Det kan med fordel utvikles flere tematisk sammenhengende program på områder som er av særlig interesse for ungdom.
- * Fjorårets undersøkelse av kanalenes internasjonale dekning viste at dette stoffområdet gjerne kan få større plass.
- * Undersøkelsen av kanalenes kulturtilbud viste at kategoriene populærmusikk og film dominerer i Petre. Det bør klart være rom for en større bredde i kanalen.
- * Både fjorårets internasjonale undersøkelse og NRKs musikkstatistikk av året viser at angloamerikansk populærkultur klart dominerer. Kanalen bør øke bredden på dette området.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Rådet vil særlig peke på programmet “Mamarazzi” som et godt eksempel på at analyse og fordypning er mulig også i en ungdomskanal. Ettersom nyheter og kommentarer utgjør over 40 prosent av kanalens verbalstoff, kan dette tyde på at mer analytiske perspektiv har fått større oppmerksomhet i kanalen.

2.2 Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

Dette kriteriet må sees i lys av kanalens innretning på ungdom. Kanalen synes å nå brede grupper med sentrale deler av programtilbudet. Rådet har ikke grunnlag for å vurdere om kanalen i sin virksomhet retter seg mot bredden av ungdom og ivaretar grupper med særlige interesser. Det er heller ikke sannsynliggjort at ulike språklige minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt av kanalen. Som allmennkringkaster burde P3 ha et spesifikt tilbud til den samiske befolkning. Når det gjelder tilbudet til barn, er dette på omlag samme nivå som i P2.

b) Representasjon

Det vises her til punktet foran.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Petre sendte i 1999 467 timer nyheter og 151 timer program om informasjons- og samfunnsspørsmål. I tillegg til “Dagsnytt”-sendingene, som sendes hver time i alle NRKs radiokanaler, hadde Petre nyhetssendinger spesielt rettet mot ungdom gjennom programmene “Petre13” og “Petre16”. Disse nyhetssendingene hadde i snitt 77 000 lyttere i 1999. Rådet ser svært positivt på denne typen virksomhet, men mener fortsatt at stoffområdet kan styrkes.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Språkbruken i Petre fordelte seg med 2 prosent ren nynorsk, 51 prosent dialekt, og 46 prosent bokmål i 1999. Når NRK beregner Petres nynorskandel til 27 prosent, er dette basert på at halvparten av dialektbruken anslås å være nynorsk. Teknisk representerer dette en økning av nynorskandelen på 4 prosent fra 1998. Det er likevel grunn til å understreke at feilmarginene her er store.

Rådet har ikke mottatt opplysninger som tilsier at det i 1999 var sendinger på samisk eller andre minoritetsspråk i Petre.

b) Identitet

Petre bidrar uten tvil til utviklingen av en norsk ungdomsidentitet. Det er derfor avgjørende hvilke identiteter kanalen domineres av. Som det statistiske materialet viser, domineres kanalen nesten helt av musikk med amerikansk og britisk opprinnelse, som utgjør 67 prosent av tilbudet. Bare 12 prosent av musikken var norsk. Det øvrige var europeisk. Dette innebærer blant annet at musikk fra land som store innvandregrupperinger har tilknytning til ikke er representert. Rådet har ikke kjennskap til om musikk med samisk opprinnelse forekommer i kanalen. Rådet finner det ikke sannsynliggjort at etniske minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt og representert av kanalen.

c) Kultur

Undersøkelsen rådet har fått utført om kulturdekningen i kanalene viser at i tillegg til en svært høy musikkandel, er det ved siden av film populærmusikk som dominerer i dekningen av kulturlivet for øvrig. Utover de forhold som er omtalt angående kulturdekningen ovenfor, etterlyser rådet en viss utvidelse av kanalens kulturbegrep. Det burde være større rom for program av typen “Mamarazzi”, der også kultur behandles på spennende og analytisk vis.

Rådet har med interesse merket seg at Petre i 1999 sendte tre timer lange konsertopptak med norske band hver søndag, og at kanalen hadde utvidede sendinger fra Quart-festivalen. Videre er det svært positivt at Petre aktivt engasjerer seg for å fremme ny norsk musikk tilsvarende konkurransen som ble avholdt i forbindelse med musikkbransjens seminar "by:Larm'99".

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunn til å betvile at Petre nå tilfredsstillende dette kravet.

8.2 P4 Radio Hele Norge

Vurderingene nedenfor er basert på P4s dokument "Rapport 1999 Allmennkringkastingsrådet" framlagt 3. februar 2000.

8.2.1 Programprofil

I sin redegjørelse for rådet peker P4 på forhold omkring kanalens rammevilkår sett i forhold til hovedkonkurrentens - NRK. Det blir vist til at NRK dekker sine allmennkringkasterforpliktelser ved å spre programmene på tre forskjellige kanaler. NRK får dermed fordelene av å kunne reddykke tre forskjellige format, mens P4 må oppfylle alle kravene på en kanal.

Til dette er å bemerke at rådet i sine vurderinger av NRKs radiokanaler legger til grunn at den enkelte kanal i prinsippet skal fungere som en fullverdig allmennkringkaster. I likhet med vurderingene av P4 har rådet imidlertid akseptert en viss målgruppeinnretning for den enkelte NRK-kanal.

For øvrig er vilkårene for P4s konsesjon fastlagt i avtale mellom P4 og Kulturdepartementet. Rådets mandat er blant annet å vurdere P4s virksomhet på grunnlag av gjeldende vilkår.

P4 har tidligere år benyttet selskapet Imedia Norge AS ved kartlegging av programprofilen. Ved P4s presentasjon av virksomheten forelå ingen statistiske oversikter over programvirksomheten. Begrunnelsen fra P4 var at endringene fra år til år var så små, at de ikke fant det nødvendig å foreta årlige undersøkelser.

I fjorårets rapport framsto P4 som den eneste av allmennkringkasterne som ikke generelt sett kunne sies å innfri sine programforpliktelser. Rådet reagerer derfor sterkt på den manglende forståelsen for rådets arbeidsvilkår som P4 her legger for dagen.

Etter nærmere presiseringer overfor kanalen, er nå statistisk materiale for 1999 frambragt. Ukene 12 og 38 er lagt til grunn for kartleggingen. Nedenfor følger en oversikt over programkategorienes prosentvise andel av verbalinnslagene. Disse utgjør 43 prosent av kanalens sendetid.

Programkategori	1997	1998	1999
Politikk/samfunnsliv	8	8,6	9,9
Kunst/kultur/media	7,7	4,4	5,3
Livsstil/forbrukerstoff	10,8	6,9	14,8
Sport	8,1	10,5	9,5
Underholdning	16,5	18,1	10,2
Natur/vitenskap	0	0	1,3
Nyheter/vær	15,3	16,3	16,2
Kunngjøringer/egenmeldinger	3,6	3,9	2,9
Religion	1,3	1,1	1,4
Barn/ungdom	5	6,2	5
Reklame	19,8	19,8	22,5
Jingler/annet	4,1	4,2	1

Ved ettersendelsen av statistisk materiale opplyser P4 at kanalen nå har inngått en avtale med Imedia Norge AS om rapportering for de neste årene. Rådet har merket seg dette.

Argumentet P4 opprinnelig benyttet for å unnlate innrapportering for 1999 var at endringene i programsammensetningen fra år til år var marginale. Materialet rådet nå har mottatt demonstrerer på viktige områder dette. Det er likevel grunn til å nevne at kategorien "Underholdning" har gått relativt sterkt ned, mens "Livsstil/forbrukerstoff" har hatt omtrent tilsvarende økning. "Natur/vitenskap" er for første gang inne, med 1,3 prosent.

8.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Dekningsgraden er tidligere oppgitt til 94 prosent. Rådet har ikke mottatt opplysninger om endringer her.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Sjangermangfold

Rådet har akseptert P4s dominans av sendinger med lange, sammensatte flater så lenge P4 kartlegger virksomheten på innslagsnivå.

Rådet har tidligere vært i dialog med P4 når det gjelder kravet om sjangermessig mangfold. Rådet har kritisert P4 for den enkle studioformens nesten totale dominans med henvisning til at ulike sjangere i seg selv medfører ulike perspektiv på et saksfelt.

Rådet finner ikke sannsynliggjort at sjangerbredden er nevneverdig styrket i 1999, og opprettholder sin etterlysning av sjangermessig variasjon i sendingene.

b) Tematisk mangfold

Som tidligere påpekt innebærer en musikkandel på nærmere 60 prosent og det faktum at reklame og jingler/annet utgjør ca 25 prosent av verbalinnslagene at kanalen i realiteten bare tilbyr verbalinnslag i en tredjedel av sendetiden. Dette anser rådet å være et ekstremt lavt nivå.

Rådet har pekt på at tematiske kategorier som må være sentrale for en allmennkringkaster er svært dårlig representert i P4s sendinger. Blant annet har program i kategorien “Natur/Vitenskap” vært etterlyst. Rådet ser positivt på at kanalen nå tilbyr denne typen program.

Til tross for understreking av behovet for styrking av området “Kunst/kultur/medier” ble denne kategorien svekket i 1998. Kategorien er i 1999 styrket med i underkant av én prosent. P4 har tidligere vist til dekning på innslagsnivå for denne programkategorien. Rådet registrerer nå at P4 mener at denne temakategorien egner seg best i egne flater. I 1999 produserte de kulturmagasinet “Dårekisten”. For å styrke kulturprofilen har P4 fra januar 2000 doblet sendetiden til dette magasinet, og lagt det til et mer publikumsvennlig tidspunkt.

Kulturundersøkelsen rådet har fått gjennomført viser at populærmusikk og film dominerer i kanalens dekning av kulturlivet.

Rådet registrerer at P4 i 1999 har sendt samtaleprogrammet “Møteplassen”, som “omhandler livssynsspørsmål med utgangspunkt i kristendommen”. Rådet vil fortsatt hevde at program der ulike livssyn reflekteres på et “friere” grunnlag bør være en naturlig del av en allmennkringkasters virke.

Til tross for en liten nedgang i 1999, har “Sport” over tid fått stadig større plass i P4s sendinger. Målsettingen er å dekke både bredde- og toppidrett. Rådet ser her positivt på P4s samarbeid med “Norway Cup”. Samarbeidet med NRK om senderrettigheter anses svært positivt.

c) Forekomsten av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv.

P4 har tidligere forholdt seg negativ til dette kravet, med henvisning til at moderne radio ikke er et fordypningsmedium. Rådet hevdet i sin rapport for 1997 at kriteriet om forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv henger direkte sammen med allmennkringkastingens generelle demokratiske funksjoner, og at publikums bruk av radio som “fordypningsmedium” bestemmes av i hvilken grad kanalene faktisk tilbyr fordypning, og i hvilken form dette tilbudet gis.

Rådet fastholder at P4 byr på de etterspurte perspektivene i sine utvidede nyhetssendinger om morgenen og ettermiddagen. Det er forekomsten av slike innslag utenom disse programflatene en gjerne ser økt, tilpasset kanalens generelle profil. Kulturundersøkelsen viser at kritisk/analytiske perspektiv ikke benyttes i nevneverdig grad på dette stoffområdet.

2.2 Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

P4 har framført argumenter om at radiosendinger på samisk (og innvandrerspråk) er egnet til å irritere store deler av det øvrige publikum, som effektivt utestenges fra de aktuelle innslagene. Det blir hevdet at snarere enn å støtte en integrasjonsprosess ved økt toleranse, vil sendingene kunne styrke negative, avvisende holdninger til minoritetene og deres interesser.

På bakgrunn av den offentlige debatten omkring saken, og høringer rådet hadde med representanter fra de samiske miljøene, konkluderte rådet i fjorårets rapport med å foreslå en oppmykning av kravet om sendinger på samisk språk i riksdekkende radio, og la til grunn at det ikke burde stilles et generelt krav om sendinger på samisk. Rådet understreket samtidig at en oppmykning av kravet om språklig representasjon økte betydningen av den tematiske representasjonen av de aktuelle gruppene.

Daværende statsråd Lahnstein behandlet spørsmålet i sin mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 28. mai 1999, der hun blant annet uttalte følgende:

“Når det gjelder P4-Radio Hele Norge forutsetter jeg at kanalen, i tråd med de forpliktelsene som følger av konsesjonen som allmennkringkaster, vil sørge for sendinger til den samiske befolkningen og minoritetsgrupper. Det er ikke aktuelt å svekke denne forpliktelsen. Hvordan den skal gjennomføres er P4s ansvar.”

I debatten om redegjørelsen i Stortinget 4. juni 1999 framkom det ikke innsigelser mot dette. Kulturdepartementet forutsatte følgelig i brev til P4 av 20. august 1999 at P4 følger opp konsesjonsvilkårenes krav om sendinger for den samiske befolkningsgruppen.

I P4s brev til rådet av 3. februar 2000 opplyses det at kanalen 1. desember 1999 inngikk en avtale med Kautokeino nærradio om å levere daglige nyhetssendinger på samisk samt produsere reportasjer om samisk kultur og politikk. Nyhetene sendes i aktualitetsmagasinet “Syttent Tretti” (rett før kl.18.00), og er ifølge P4 en blanding av rikssaker og saker av spesiell interesse for den samisktalende befolkningen. I brev til rådet hevder P4: “Vi vil understreke at P4 tar en betydelig risiko i forhold til lyttertallene våre ved å innføre samiske nyheter. Disse sendingene ekskluderer hele vår øvrige lytterskare... Vi regner med store fall i lyttertallene i perioden de samiske nyhetene pågår. Dermed får vi en møysommelig jobb med å bygge opp igjen lyttertallene utover kvelden. Dette viser vår sårbarhet når vi benytter et språk kun en liten gruppe forstår.”

Det er prisverdig at P4 velger å legge de samiske nyhetsinnslagene i beste sendetid. Dersom dette representerer et så stort problem for kanalen når det gjelder lytteroppslutningen som en her kan få inntrykk av, burde P4 ha vurdert dette ved inngåelsen av konsesjonsavtalen.

Rådet håper at nyhetsinnslagene og de planlagte reportasjene fra Kautokeino Nærradio om samiske tema vil være med på å synliggjøre de samiske befolkningsgrupper i forhold til kultur- og samfunnsliv generelt.

Det er grunn til å understreke at andre etniske minoriteter ikke forsøkes nådd som særskilt publikumsgruppe av P4. Med et så klart krav som konsesjonsvilkårene stiller når det gjelder program for etniske minoriteter, finner rådet P4s manglende innfrielse av kravet bemerkelsesverdig.

Rådet viste i fjorårets rapport til at spesielle ungdomsprogram mangler i kanalen, og at barneprogram kun sendes i helgene. I sitt brev til rådet opplyser P4 at barneprogram fortsatt begrenses til en times sending lørdag, søndag og andre helligdager. Utover disse faste sendetidene, produseres det bare svært sporadisk program for barn. På direkte spørsmål fra rådet i møte 3. februar 2000 kunne P4s ledelse opplyse at kanalen ikke har planer om utvidelse av omfanget av regulære sendinger for barn framover. Når barn er eksplisitt nevnt i P4s konsesjonsvilkår som en av de publikumsgrupper kanalen skal lage sendinger for, reagerer rådet sterkt på en slik holdning fra P4s side. Når kanalen etter flere års drift har et så mangelfullt tilbud til en viktig publikumsgruppe, og heller ikke engang viser vilje til utvidelse av tilbudet, vil rådet anbefale at håndhevelsen av kravene overfor P4 skjerpes.

Rådet er innforstått med at musikk har en sentral plass i ungdommers hverdag, men vil samtidig understreke at tematisk mangfold og analytiske og fordypende perspektiv er særlig relevante krav å stille også til program rettet mot denne publikumsgruppen. Rådet har full forståelse for at andre format og virkemidler må tas i bruk for å nå ungdomsgruppen. Dette burde imidlertid ikke være ensbetydende med avgrensning på innholdssiden. Både bredde og dybde når det gjelder innholdskategorier må forventes av tilbudet også til ungdomsgruppen.

Når det gjelder religiøse, etniske og språklige minoriteter er det fortsatt rådets inntrykk at kanalens dekning ikke er tilfredsstillende. Selv om samtaleprogrammet "Møteplassen" som sendes lørdag og søndag omhandler livssynsspørsmål, tar en her utgangspunkt i kristendommen. Andre religioner og livssyn behandles altså ikke verken på egne premisser eller ut i fra annet enn det kristne grunnperspektivet.

b) Representasjon

Rådet viser til bemerkningene om publikumshenvendelse ovenfor, særlig avsnittene om ungdomsgruppen og de religiøse og etniske minoritetene.

Når det gjelder representasjon av ulike landsdeler og kulturelt mangfold for øvrig, vises det til punkt 4 nedenfor.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.

P4s nyhetssendinger holder etter rådets mening fortsatt et godt profesjonelt nivå. Når det gjelder soliditeten i dekningen av samfunns- og kulturspørsmål utenom de utvidede nyhetssendingene, vises det til bemerkningene ovenfor om forekomsten av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv.

I undersøkelsen foretatt i tilknytning til fjorårets rapport, ble utenriksdekningen i program utenom nyhetsbulletinene, musikk og fiksjon kartlagt. For P4 utgjorde det internasjonale stoffet i innslagene kun 6 prosent av den totale sendetiden. Av disse innslagene dreide 31 prosent seg om europeiske forhold, mens 53 prosent i den kartlagte perioden hadde tilknytning til Nord-Amerika. Midtøsten, Afrika, Latin-Amerika og Australia var overhodet ikke representert. Det dreide seg i all hovedsak om amerikansk populærkultur - film, TV, musikk og aktørene der. I nyhetsendingene utgjør de internasjonale innslagene ifølge P4 27 prosent i 1999.

P4 opplyser at korrespondentnettverket er utvidet med en person i Jerusalem, og at vinteren 2000 vil kanalen knytte til seg en journalist som skal levere stoff fra Australia og New Zealand. Med utgangspunkt i de geografiske områdene som ifølge fjorårets undersøkelse manglet dekning, representerer dette i prinsippet et positivt bidrag.

P4 kommenterer ikke den tematiske konsentrasjonen i de internasjonale innslagene. Med utgangspunkt i allmennkringkastingskriteriene er dette imidlertid minst like viktig som opprinnelsessted.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Rådet har tidligere etterlyst språkstatistikk fra P4. Ved brev av 3. februar 2000 til rådet opplyser P4 at kanalen ikke har prioritert dette, blant annet fordi konsesjonen ikke krever en viss fordeling mellom bokmål og nynorsk. Det opplyses videre at P4 likevel tilstreber å ha medarbeidere som representerer mangfoldet i landets dialekter. Det heter: "For oss er det ikke noe mål med høyest mulig nynorskprosent, men snarere å reflektere de mange dialekter landet har å by på." Rådet kan ikke se at det er noe motsetningsforhold her. Når det gjelder spørsmålet om konsesjonsforpliktelser på dette området, er det spørsmål om fortolkning av hva som ligger i det å "styrke norsk språk". Rådet har tolket dette blant annet som et krav om å ta ulike varianter av språket i bruk, samt hatt i mente nynorskens tradisjonelle krav om hevd på en rimelig offentlig representasjon. Dette synes fortsatt å være en rimelig tolkning. Etter oppfordring om språkstatistikk fra rådet har P4 foretatt en kartlegging av dialektgrunnlaget til kanalens medarbeidere. Denne viser at hoveddelen er forankret språklig i Oslo og Akershus. For øvrig gir oversikten ikke grunnlag for reelle vurderinger.

b) Identitet

Slik dette kravet er presisert av rådet, er oppfyllelsen bestemt av i hvilken grad mangfoldet i dagens Norge samt internasjonale forhold og kulturimpulser fra ulike deler av verden blir dekket i programvirksomheten. Det har allerede framgått av vurderingene under punkt 2 og 3 ovenfor at rådet mener dekningen på disse punktene ikke er god nok.

P4 opplyser overfor rådet at kanalen tilstreber å ha en allmenn voksen profil som appellerer til folk mellom 20 og 50 år, men at de etter klokken 20.00 er noe mer eksperimentelle enn resten av døgnet. Det legges da større vekt på rock, etnisk musikk og ny, norsk musikk. I kulturmagasinet "Dårekisten" spilles klassisk musikk og folkemusikk. Rådet ser positivt på P4s forsøk på det de kaller eksperimentelt, og mener at de musikk-kategoriene dette begrepet synes å romme burde framstå som en naturlig del av kanalens tilbud.

Rådet har tidligere pekt på at andelen norsk musikk i P4 er svært lav. P4 opplyser nå å spille ca 240 låter i døgnet. Om lag 45 av disse er norske. Ifølge P4 forsøker kanalen til enhver tid å sørge for at norskandelen er minimum 20 prosent. Det opplyses i den forbindelse at i programmet “Norsk Artist Spesial”, som ble sendt ukentlig i 1999, ble norske artister og band presentert. Ifølge P4 er norskandelen lav fordi utgivelsene av norsk musikk er svært få, samt at mye av den norske musikken ikke er tilpasset P4s konsept. Ettersom P4 har valgt å presentere mest ny musikk, vil følgelig utenlandsk musikk dominere.

Rådet vil på ny understreke at større bredde og mangfold sjangermessig hadde medført atskillig større og bredere materiale å velge i for P4. Rådet finner på ingen måte å kunne akseptere P4s forklaringer som fyllestgjørende og akseptable på dette området.

Særlig på bakgrunn av at kanalen domineres av musikk, må det forventes et mangfold av musikk sjangere som bidrar til å bedre totalprofilen sett utfra de konsesjonsforpliktelsene P4 er underlagt.

c) Kultur

Kulturundersøkelsen viste at P4 i sin behandling av kulturlivet la hovedvekten på aktuell kultur, eller kultur som nyheter. Populærmusikk var den klart største temakategorien, men selv om film og litteratur også var representert, ble stoffet i stor grad gitt en promoverende presentasjonsform. Videre var analytiske og fordypende perspektiv i liten grad til stede. Stoffet ble i stor grad gitt en promoverende presentasjonsform. Undersøkelsen pekte også på problemene med å lokalisere kulturinnslagene på grunn av den tilfeldige plasseringen i lengre flater.

Rådet registrerer likevel med stor interesse at P4 har sendt et eget temaprogram om kultur, “Dårekisten”, og er særlig oppmerksom på begrunnelsen for dette: “...noen tema egner seg best i egne flater. Vi har derfor for eksempel valgt å ha et eget kulturmagasinet som dekker smale så vel som brede områder innen kunst- og kulturlivet.” Rådet ser også positivt på at programmet nå flyttes fra ukurant sendetid lørdag kveld, til sentral sendetid samme dag.

På tross av visse positive tendenser, mener rådet fortsatt at P4s kulturdekning bør bli atskillig bredere og dypere. Vi tillater oss på ny å vise til P4s programmessige intensjoner slik de ble presentert i kanalens konsesjonssøknad: “RHN vil satse på kultur ved å ‘ta pulsen’ på hele Norges yrende kulturliv i vid forstand. RHN ser muligheter til å sende lokalproduserte kulturprogrammer i samarbeid med nærradiostasjoner.” P4 har en svært lang vei å gå før denne målsettingen er nådd.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at P4 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske idealer.

9. FJERNSYNSKANALENE

9.1 NRK Fjernsynet

9.1.1 NRK1

9.1.1.1 Programprofil

Prosentvis fordeling på programkategorier 1997 til 1999 var i følge NRK1 som følger:

Programkategori	1997	1998	1999
Undervisning	2,2	3	2
Barn og unge	20	19	16
Underholdning	6	6	8
Drama	14,5	14	11
Kultur	3,5	3	4
Musikk	1,7	2	3
Samfunnsspørsmål	13,4	12	12
Hjem, fritid	5	4	4,6
Natur, vitenskap	2,4	3	2,6
Nyheter	8,2	10	13
Religiøse program	2,2	2	2
Sport	14,2	19	10
Dans	0	0	0,2
Portretter	1,1	0	0,8
Annet	2,5	0	11,6

Et slående trekk ved oversikten over NRK 1s programvirksomhet, er den store økningen av program som ifølge NRKs kommentarer tilhører kategorier som er så lavt representert at det ikke er naturlig med spesifikk kategorisering. Kategorien utgjorde 0 prosent i 1998, mot 11,6 prosent i 1999. Dette gir ikke rådet et tilstrekkelig godt grunnlag for vurderinger. Det blir en utfordring for NRK å presentere programtilbudet på en slik måte at bredde og omfang synliggjøres i større grad.

9.1.1.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

NRK1 er riksdekkende.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Sjangermangfold

NRK1 har etter rådets vurdering en tilfredsstillende sjangerbredde. Rådet vil likevel vise til punkt 9.1.2.2, der forholdet mellom programmeringen i NRK1 og NRK2 drøftes nærmere.

b) Tematisk mangfold

Rådet mottar data av stadig lavere detaljeringsgrad fra NRK. Når programkategorien “Annet” utgjør hele 11,6 prosent av totalen, representerer dette åpenbart et problem for rådets arbeid. Rådet ber om at dette rettes opp i forbindelse med framleggelsen av neste års allmennkringkasterregnskap.

Generelt må det tematiske mangfoldet sies å være tilfredsstillende. Det er likevel grunn til å peke på en relativt sterk reduksjon av andelen program for barn og unge. Prosentatsen var her på 16 i 1999 mot 20 i 1997, en nedgang på 4 prosent. Rådet oppfatter ikke dette som en dramatisk endring, ettersom NRK1s tilbud til denne gruppen i utgangspunktet er svært godt, men vil likevel minne om NRKs særlige ansvar for kvalitetsproduksjoner til barn og unge. I en tid med store omlegginger innen kringkasting generelt, er det særlig viktig at kanalen opprettholder et stabilt og godt tilbud til denne gruppen.

Nyhetsstilbudet er stadig økende i kanalen, fra 8,2 prosent av totalen i 1997 til 13 prosent i 1999. Rådet anser NRK1 som en sentral kvalitetsleverandør av nasjonale og internasjonale nyheter. Det er derfor viktig at tilbudet på dette området er godt i den ene kanalen som faktisk er riksdekkende. Så lenge store publikumsgrupper ikke kan motta NRK2, bør NRK være varsom med å flytte viktige nyhets- og aktualitetsprogram til denne kanalen.

Rådet stilte i fjorårets rapport spørsmålstegn ved den høye andelen sportsprogram. En registrerer at andelen sport nærmest er halvert fra 1998 til 1999. Dette kan ha sammenheng med at det verken var Olympiske leker eller Fotball-VM dette året.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Rådet vil igjen peke på den høye andelen nyheter og samfunnsprogram generelt i NRK1. I 1999 er andelen igjen steget, til 25 prosent samlet. Ifølge NRK har dette sammenheng med distriktskontorenes sending på rikskanalen, og “MorgenNytt” i NRK1. Rådets oppfatning er at NRK1 stadig opprettholder analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. En stadig mer omfattende utenriksdekning er med på å styrke dette inntrykket. Kulturundersøkelsen viser at også denne programkategorien i stor grad behandles utfra kritisk/analytiske perspektiv.

2.2. Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

NRK1 er i beste sendetid åpenbart vendt mot brede publikumsgrupper. Kanalen balanserer likevel den brede appellen godt i forhold til det tilbudet som gis til spesifikke grupperinger. Tilbudet til barn og unge utgjør 16 prosent av kanalens totale sendetid. En viss nedgang her har sammenheng med kortere sendetid for programposten “Smørøyet”. Tilbudet til barn og unge i “Etter skoletid” startet for sent til at dette kompenserte for nedgangen totalt.

NRK1s programserie “Jul i Blåfjell” hadde stor publikumsappell. Av de 20 mest sette barneprogrammene på NRK i 1999, var 15 fra denne serien. Dette viser at nasjonale kvalitetssatsinger fungerer. Rådet vil særlig peke på NRK1s satsing på samiske programmer rettet mot barn og unge. Hele 26 timer barneprogram og 4 timer underholdningsprogram for

ungdom ble produsert av Sami Radio for fjernsynet. Rådet ser svært positivt på måten NRK1 fyller sine forpliktelser overfor barn og unge.

Generelt er ulike minoritetsgrupperinger relativt godt ivaretatt i form av regelmessige program på samisk og program om/for innvandreregrupper. Det var fire større samiske programserier i 1999: "Samisk synsvinkel", "Samisk Barne-TV", "Samisk månedsmagasin" og "Kakaos: Sapmi by night", et underholdningsmagasin. Det mest populære av disse var "Kakaos" som i snitt hadde 140 000 seere. Når det gjelder tilbud til andre minoritetsgrupperinger, sendte kanalen nyheter på urdu, vietnamesisk, somali og bosnisk/serbisk/kroatisk i programmet "Migranytt". Programmet "Migrapolis" er et flerkulturelt program som fokuserer på møtet mellom ulike kulturer i Norge.

Som NRK selv peker på, skal døve og hørselshemmede i størst mulig grad kunne benytte seg av NRKs tilbud. NRK opplyser at gjennom Tekst-TV side 777 og åpen teksting av hele program, kunne døve og hørselshemmede følge store deler av tilbudet. I perioden januar til og med august ble 9 timer fullstendig tekstet hver dag, 6 timer på NRK1 og 3 timer på NRK2. Dette gir en prosentandel på 52,4 mer enn i 1998. "Nyheter på tegnspråk" ble sendt 5 minutter mandag til fredag. I tillegg ble "Tegnsatt", et månedlig kultur- og informasjonsprogram sendt.

Det er likevel grunn til å peke på at de hørselshemmede fortsatt ikke får et tilstrekkelig godt tilbud fra kanalen. Særlig gjelder dette muligheten for å få med seg nyheter og samfunnsdebatt i fjernsynet. Dette har vært tatt opp tidligere av rådet, og spesifikke henvendelser har vært gjort i løpet av 1999. I brev til NRK av 23. november 1999 peker rådet på følgende: "Når en stor minoritet som de hørselshemmede systematisk avskjæres fra store deler av TV-tilbudet, er dette klart problematisk i forhold til allmennkringkastingsforpliktelsene. Videre er det et demokratiproblem når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten ved at de ikke kan følge direkte sendte nyhets- og aktualitetsprogrammer i fjernsyn." Rådet ber i brevet opplyst hvilke planer NRK har på dette området.

Ved brev av 3. januar 2000 opplyser NRK følgende: "De fjernsynsstasjoner som i dag klarer å gi et tilbud på direkteteksting, benytter en 'gammeldags' teknologi basert på stenografi. Dette er en kostbar og sårbar måte å arbeide på. For omlag tre år siden bestemte NRK seg for å satse på å utvikle en mer 'moderne' tjeneste, basert på datateknologi. Vi startet et samarbeid med SINTEF i Trondheim, som fikk ansvaret for å utvikle databaser som automatisk skulle 'oversette' norsk talespråk til tekst. Dette arbeidet har tatt lengre tid enn ventet, delvis på grunn av sakens vanskelighet og delvis på grunn av manglende kontinuitet....arbeidet med å utvikle databasen pågår nå for fullt, og jeg er blitt stilt i utsikt en prototyp til utprøving i løpet av inneværende år...Så snart teknologien er brukbar, vil NRK satse på direkteteksting av nyheter, debatt og sport i betydelig omfang."

Rådet vil peke på at dette tilbudet må forbedres

b) Representasjon

Det er de siste årene ikke gjennomført spesielle undersøkelser med relevans for dette spørsmålet, på linje med studien av debattprogram i 1997. Denne tegnet et bilde av NRK1s debattprogram som dominert av politikere, næringslivsrepresentanter og menn, i motsetning til andre yrkeskategorier, interesseorganisasjoner og kvinner. Rådet har ikke inntrykk av at

denne profilen er blitt vesentlig endret i 1999. Likevel vil rådet på grunnlag av de foregående punktenes indikasjoner på mangfold regne med at også kriteriet om mangfold og variasjon med hensyn til representasjon er tilfredsstillt.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturforhold, nasjonalt og internasjonalt

Nyhetsprogram og program om samfunnsspørsmål utgjør samlet 25 prosent av kanalens sendetid. Denne andelen har vært relativt stabil de seneste årene. I 1999 startet NRK1 "MorgenNytt" med nyheter og aktualiteter i 3 timer på hverdager. Om ettermiddagen sendte NRKs distriktskontor samtidig regionale nyheter fra sine områder. Dagen etter kunne alle disse nyhetsprogrammene sees i hele landet. I tillegg til de ordinære nyhetsprogrammene, har tilgangen til debattprogram og dokumentarer hatt en sentral plass, deriblant innenfor programkategorien kultur. Samlebetegnelsen på disse dokumentarene var "Agenda". Kulturundersøkelsen viser at kanalen har god bredde i sin kulturdekning, og at alle målgrupper tilgodeses.

Rådet foretok i 1998 en undersøkelse av dekningen av internasjonale forhold i kanalen. Her framgikk det at kravene klart ble innfridd. Det ble likevel pekt på at dekningen av politikk og samfunnsforhold i Norden og Vest-Europa for øvrig med fordel kunne styrkes. Dette fordi en stor del av norsk politikk og samfunnsliv i økende grad blir direkte påvirket av beslutninger og utviklingstrekk i EU-sammenheng. Rådet kan ikke se at disse forholdene er nevneverdig endret.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

NRK1 er den allmennkringkasteren som klart benytter bokmål mest i sin taletid. Andelen er på hele 85 prosent. Nynorsk målform ble benyttet i 9 prosent av tiden, mens 6 prosent var dialekt. Dette representerer en relativt sterk nedgang fra året før. Rådet kan på ny konstatere at nynorskbruken i kanalen fortsatt er langt fra målsettingen om 25 prosent.

Minoritetsspråkene har en viss eksponering på NRK1. Rådet vil imidlertid anbefale at "Migranytt" får nyhetsinnslag på kvensk/finsk, jf. pkt. 8.1.1.2.

b) Identitet

NRK1 bidrar vesentlig til en styrking av norsk identitet slik begrepet er definert i rådets kriterier. Det gjøres ved en rekke bredt samlende program i ulike genre, rikelig med regionale innslag, relativt mange tilbud til ulike minoriteter, samt den omfattende utenriksdekningen.

c) Kultur

Rådet vil understreke NRK1s stadig viktigere rolle i norsk kulturliv. Dette gjelder både som formidler av norske kunstneres og kulturarbeideres produksjoner og kompetanse.

Som tabellen ovenfor viser, er andelen program innenfor kategorien “Kultur” nå oppe i 4 prosent igjen. Rådet pekte i fjor på en nedadgående tendens for kategorien, men registrerer nå en forhåpentlig positiv utvikling. Som nevnt ovenfor viste kulturundersøkelsen at kanalens program om kulturliv både reflekterte bredde og dybde. Det ble imidlertid vist til at NRK1 med fordel kunne inkorporere stoffområder som ikke er å anse som såkalt finkulturelle, og at kanalen bør ta opp mer minoritetskulturelt og samisk stoff, samt mer ikke-vestlig stoff.

I 1999 var 60 prosent av kanalens kulturprogram egenproduksjoner. Det ble her engasjert et betydelig antall norske skuespillere, musikere og andre typer artister. Det ble også sendt program fra ulike arrangement, musikkfestivaler og festspill, samt opptak fra norske teateroppsetninger. I tillegg samarbeidet kanalen med eksterne produksjonsmiljø.

Rådet finner at kanalen samlet sett klart tilfredsstillende kravet om styrking av norsk kultur.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at NRK1 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske idealer.

9.1.2 NRK 2

9.1.2.1 Programprofil

Prosentvis fordeling på programkategorier 1997 til 1999 i NRK2 var i følge NRK som følger:

Programkategori	1997	1998	1999
Undervisning	6,4	8	6
Barn og unge	16,3	18	3
Underholdning	0,3	2	6
Drama	24,5	21	23
Kultur	14,2	11	11
Musikk	8,6	7	12
Samfunnsspørsmål	11,2	17	7,6
Hjem, fritid	1,8	2	4,6
Natur, vitenskap	1,3	1	3,4
Nyheter	5,4	3	6
Religiøse program	0,6	1	1
Sport	1,8	3	3
Dans	0	0	1,2
Portretter	0,6	0	0,9
Annet	3,2	3	11,1

Kategorien “Programinformasjon” som i 1997 utgjorde 3,2 prosent og i 1998 utgjorde 3 prosent, har nå falt bort. Til gjengjeld øker kategorien “Annet” med ca. 8 prosent.

Rådet synes blant annet det er av interesse å kartlegge andelen egenprofilering av det totale tilbudet, og mener generelt at NRK bør kategorisere programmene tematisk så langt som overhodet mulig.

9.1.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Rådet uttalte i fjorårets rapport følgende:

“Rådet har ikke mottatt opplysninger om at dekningsgraden for kanalen har økt fra de 80 prosent som tidligere er angitt som teknisk eller potensiell dekningsgrad. Selv om en er innforstått med at dette har fått politisk godkjenning, vil rådet likevel understreke at prinsippet om full dekning bør gjelde for alle allmennkringkastingskanaler.”

NRK2s dekningsgrad, som nå oppgis til 77 prosent, representerer et landsgjennomsnitt. I sentrale bystrøk er dekningsgraden oppe i 100 prosent (Oslo-regionen), mens den i Nordland er helt nede i 66 prosent. Rådet finner en slik distribusjonsmessig skjevhet uheldig ut fra et allmennkringkastingsprinsipp.

En omlegging av programprofilen i NRK2 har i den senere tid aktualisert problemstillinger knyttet til kanalens dekningsgrad. NRK opplyser i brev til rådet av 24. januar 2000 at NRK Fjernsynet la om profilen på sine to kanaler i hovedsak med virkning fra 1. januar 2000. Hovedhensikten var å styrke kvaliteten på sendeskjemaene i begge kanaler, og å gi mer plass til norskproduserte program i sentral sendetid på NRK1. De mest merkbare omleggingene for publikum er en utvidelse av filmtilbudet på NRK2, flyttingen av nyhetssendingen på NRK2 samt oppstart av et nytt utenriksmagasin “Umag - verden i dag”, et politikkmagasin, “Politikk i kveld”, og etterhvert også økonomi- og kulturnytt. Disse magasinpostene søkes gjenutsendt på NRK1 innen kort tid, enten på sen kveldstid eller på formiddagen. Den endringen som medfører direkte bortfall av program i NRK1 er altså flyttingen av den tradisjonsrike mandagsfilmen fra NRK1 til NRK2.

Dette har til dels skapt sterke reaksjoner fra de distriktene som rammes. Stortingsrepresentant Bastesen tok saken opp i Stortingets spørretime 19. januar 2000. På spørsmål om statsråden syntes det var riktig å foreta de nevnte endringene i programtilbudet til NRK Fjernsynet, svarte daværende kulturminister Haga:

“Beslutninger om hvilke programmer som skal sendes på NRKs kanaler til enhver tid, er redaksjonelle vurderinger som faller inn under den løpende programvirksomheten til NRK. Denne programvirksomheten er det kringkastingssjefen som etter kringkastingstloven har ansvaret for. Det er derfor verken aktuelt eller mulig for departementet å gå inn med pålegg til NRK om hvilke programmer som skal sendes på hvilke kanaler.”

Rådet finner grunn til å peke på at det blant annet i St. meld. nr .12 for 1996-97, Kringkasting og dagspresse 1995 m.v. heter:

“Det blir lagt opp til at NRK2 skal ha eit programtilbod som ved såkalla motprogrammering skal utgjere eit alternativ til NRK1. Etableringa av NRK2 vil ikkje medføre vesentlege endringar i programskjemaet til NRK1 som framleis skal vere hovudkanalen til NRK Fjernsynet. NRK2 legg vekt på å

tilpasse programskjemaet til dei yngre sjåarane. NRK planlegg å sende viktige program som har premiere på NRK2 i reprise på NRK1 kort tid etter, slik at dei som ikkje kan ta inn NRK2 likevel ikkje mister viktige programtilbod.” (s.9)

Det har altså vært lagt til grunn at programskjemaet til NRK1 ikke vil bli vesentlig endret, og at viktige program som først sendes i NRK2 kort tid etter skal sendes i reprise på NRK1. Dette må anses å være forutsetningen for at en under rådende teknisk-økonomiske situasjon aksepterte en dekningsgrad på 80 prosent for NRK2.

Rådet sier i fjorårets rapport at det utfra NRK1s brede orientering og TV2s kommersielt pregede profil er bruk for en fjernsynskanal som legger spesiell vekt på grundighet i dekningen av samfunnsspørsmål og området kunst/kultur/medier. Generelt mener rådet fortsatt det er grunn til å verdsette at NRK2 rustes opp når det gjelder kulturformidling og samfunnsprogram.

I 1998 var en tredel av programmene i NRK2 repriser, og oppslutningen om kanalen har vært svært lav. At NRK nå satser på kanalen som et selvstendig kanalalternativ må ses på som positivt.

Til tross for disse positive aspektene ved omleggingen av fjernsynskanalenes programtilbud, finner rådet grunn til å understreke at utfra en sentral forutsetning for allmennkringkasting - allmenn tilgang - bør NRK være særlig varsom med å avskjære store publikumsgrupper fra populære tilbud innen kulturformidling og samfunnsorientering. Inntil den teknologiske utviklingen muliggjør allmenn tilgang til NRK2, bør NRK utfra et slikt perspektiv balansere eget behov for kanalprofilering og publikums behov for tilgang til et bredt spekter av program. Rådet vil her særlig trekke fram den nevnte profileringen av NRK2 som kanal for spillefilm. Skjevheten i NRK2s dekning gjør at de deler av landet som heller ikke har kinoer med et fullgodt spillefilmtilbud, også avskjæres fra å se film på NRK.

Rådet legger generelt til grunn at den enkelte kanal må gi et fullverdig allmennkringkastingstilbud, selv om en viss profilering må kunne aksepteres. Rådet mener NRK må være særlig varsom med utstrakt programmessig deling mellom de to fjernsynskanalene så lenge dekningsgraden for NRK2 i store deler av landet er svært lav.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Sjangermangfold

NRK2 er i stadig utvikling. Så vidt rådet kan bedømme medfører dette stadig større sjangermessig bredde i kanalens programtilbud.

b) Tematisk mangfold

Ovenfor er det pekt på at NRKs registrering av programkategorier medfører at 11 prosent av programmene kategoriseres under rubrikken “Annet”. Dette innebærer en klar svakhet, som gjør rådets vurderingsgrunnlag i forhold til det tematiske mangfoldet atskillig dårligere enn ønsket.

Noen tendenser kan likevel spores i 1999. Viktig her er å peke på at tilbudet til barn og unge er svekket. Andelen i 1998 var på 18 prosent, mot 3 prosent i 1999. En nedgang på 15 prosent.

En annen viktig kategori som er svekket i 1999, er “samfunnsspørsmål”, der nedgangen er fra 17 til 7,6 prosent.

Rådet registrerer at andelen program innen kategorien “Natur, vitenskap” har hatt en viss økning i 1999, men vil fortsatt peke på at kategorien “Religiøse program” burde hatt et større omfang i kanalen.

Kanalen har åpenbart fjernet seg fra den opprinnelige målsettingen om å være “ung og tung”.

Rådet er likevel kommet til at kanalens tematiske mangfold må anses å være tilfredsstillende.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiver

Kategoriene “Drama”, “Musikk” og “Underholdning” utgjør samlet 41 prosent av kanalens sendetid. Dette innebærer generelt sett at NRK2 i større grad framstår som en underholdningskanal enn NRK1.

Rådet vil hevde at den vide kategorien “Samfunnsspørsmål” burde vært atskillig sterkere representert dersom analytiske, kritiske og fordypende perspektiv skulle antas å være tilstrekkelig ivaretatt. Rådet har imidlertid merket seg at NRK nå ser ut for å styrke tilbudet av samfunnsprogram av mer fordypende art i NRK2.

Når det gjelder kulturdekningen, viser kulturundersøkelsen at godt over halvparten av programmene om kulturlivet hadde et kritisk/analytisk perspektiv.

2.2 Brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

NRK2 synes nå klart å bevege seg bort fra den unge og tunge appellen i retning av en mer bredt orientert kanal, det vil si en kanal med sterk vekt på drama og underholdning. Rådet har ovenfor pekt på problemene knyttet til å konsentrere bestemte programkategorier i NRK2 for å redusere tilsvarende i NRK1. Så lenge store publikumsgrupper ikke kan ta inn NRK2, kan rådet vanskelig se at dette er forenlig med allmennkringkastingsforpliktelsene.

Program for barn og unge har en dramatisk nedgang fra 18 prosent av totalen i 1998 til 3 prosent i 1999. Ifølge NRK skyldes mye av denne nedgangen at “U”-programmene i 1999 var

dokumentarer, og at disse dermed ikke ble regnet som egne program for barn og unge. Rådet tar dette til etterretning, og forutsetter at kanalen opprettholder sitt tilbud til barn og unge.

Det framgår ikke av NRKs allmennkringkasterregnskap om NRK2 har sendt samiske sendinger.

Når det gjelder tilbudet til andre minoriteter, registrerer rådet at både “Migranytt” og “Migrapolis” sendes i begge fjernsynskanalene. Vi viser til omtalen ovenfor.

Generelt finner rådet kravet om variert publikumshenvendelse tilfredsstillt. Det vises for øvrig til merknadene om teksting for hørselshemmede under punkt 9.1.1.2 ovenfor.

b) Representasjon

Det er uklart for rådet i hvilken utstrekning den samiske minoriteten er representert i kanalen. For øvrig er det rådets oppfatning at NRK2 lever opp til representativitetskriteriet.

3. Daglige nyhetsprogrammer og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål.

Rådet viser her til omtalen ovenfor, og vil peke på at den sterke nedgangen for kategorien “Samfunnsspørsmål” er en klart negativ tendens i forhold til dette kriteriet. Rådet finner imidlertid ikke grunnlag for å hevde at kravene på dette området ikke er innfridd.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

(a) Språk

NRK2 er den av NRKs kanaler som har høyest andel program der talen er nynorsk. I 1999 var den på 18 prosent. I tillegg kommer 5 prosent der dialekt ble benyttet. Selv om rådet ser svært positivt på nivået, er målsettingen fortsatt 25 prosent nynorsk.

Ettersom rådet ikke har mottatt informasjon om bruken av samisk i kanalen, har vi ikke grunnlag for uttalelser på dette området. For øvrige minoritetsspråk vises til merknadene ovenfor.

b) Identitet

Med unntak av de forholdene som er pekt på ovenfor, finner rådet ikke grunnlag for å betvile at NRK2 bidrar til styrking av norsk identitet. Det er særlig grunn til å peke på det sterke internasjonale perspektivet i kanalen i denne sammenheng. Særlig program for ungdomsgruppen har hatt stor bredde i sin presentasjon av ulike “identiteter”. Kulturprogrammene bidrar også til refleksjon av bredden i norske identiteter.

c) Kultur

Andelen kulturprogram i NRK2 er forholdsvis høyt. De to siste årene har prosentvissatsen vært 11. Når det gjelder kulturformidling, økte andelen underholdning fra 2 prosent i 1998 til 6 i 1999. Musikktilbudet hadde en økning fra 7 til 12 prosent, mens andelen drama økte med 2 prosent. Det er særlig grunn til å nevne at NRK2 i beste sendetid lørdag kveld sendte programmet "Hovedscenen". Mange av programmene var fra musikalske scener, og her kan nevnes operaer som "La Boheme", konserter som Mozarts "Requiem" og ballerter fra ulike land. I tillegg ble det sendt dokumentarer om representanter fra denne delen av kulturlivet.

Kulturundersøkelsen viser at behandlingen av norsk kulturliv er svært omfattende og god, og at kanalens særlige bidrag til styrkingen av norsk kultur ligger i den spesielle oppmerksomheten de seriøse kunst- og kulturuttrykkene får.

Samlet sett mener rådet at NRK2 klart bidrar til å styrke norsk kultur.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at NRK2 arbeider redaksjonelt selvstendig og i overensstemmelse med grunnleggende medieetiske prinsipper.

9.2 TV 2

9.2.1 Programprofil

Opplysningene nedenfor er hovedsakelig basert på dokumentet "TV2 Allmennkringkastingsregnskap 1999", oversendt rådet ved brev av 23. februar 2000.

Rådet har årlig bedt TV2 om å utarbeide programstatistikk etter EBU's klassifikasjonssystem, slik at sammenligningen med NRK lettes, og slik at bildet av programvirksomheten blir mer nyansert. Dette ønsket er fortsatt ikke innfridd for 1999. Rådet forventer følgelig at sammenlignbar statistikk er tilgjengelig ved utarbeidelsen av neste års rapport.

I TV2s allmennkringkastingsregnskap for 1999 presenteres følgende oversikt over programtilbudet (i prosent):

Programkategori	1997	1998	1999
Drama	32,2	31,1	30,5
Nyheter	8,8	8,2	8,3
Mennesker og samfunn 1)	15	13,1	12,3
Komedie	7,1	8,1	9,4
Show	5,8	6	3,3
Sport	6,8	8,1	9,2
Krim, action, eventyr	11,4	10,3	12,5
Dokumentar, natur	3,7	5,1	4,9
Været	2	2,1	2,1
Musikk, kultur 2)	2,3	2,8	2,5
Religion, livsfilosofi 3)	0,4	0,6	0,5
Barn	3,3	3,2	4,3
Annet	1,2	1,4	0,2

1) Kategoriens betegnelse forklares slik i årsmeldingen for 1997: "En kombinasjon av det man på engelsk kaller "human interest" og programmer som i bred forstand defineres som samfunnsspørsmål. Programmer som "Holmgang", "Sentrum" og "God Morgen, Norge!" faller inn under denne kategorien."

2) Kategorien "Musikk, kultur" ser ut for å tilsvare det som i 1998 ble kategorisert utelukkende som "musikk".

3) Kategorien "Religion, livsfilosofi" ser ut for å tilsvare det som i 1998 ble kategorisert som "Religion"

Generelt sett må hovedinntrykket når det gjelder programtilbudet til TV2 sies å være karakterisert ved stor grad av stabilitet. Endringene fra 1998 til 1999 synes marginale, selv om det for noen programkategorier kan pekes på endringer som over tid nok må ses på som klare tendenser. Eksempelvis har sportens andel av tilbudet økt fra 5,8 prosent i 1996 til 9,2 prosent i 1999. TV2 opplyser da også at sport er blant kanalens satsingsområder.

Likedan kan det spores en nedgang i kategorien "Drama", fra 33 prosent i 1996 til 30,5 prosent i 1999. Sett i sammenheng med endringene innenfor kategorien "Krim, action, eventyr", som har hatt en økning fra 5,5 prosent i 1996 til 12,5 prosent i 1999, synes det imidlertid som den totale andelen fiksjon innenfor lettere sjangrer er mer enn opprettholdt. Rådet finner også grunn til å peke på at fiksjonssjangerne er dominerende i det som må anses å være beste sendetid.

Den mest markante nedgangen ser en imidlertid innen kategorien "Mennesker og samfunn". Andelen var her på 17,6 prosent i 1996 mot 12,3 prosent i 1999. Ettersom andelen nyheter ikke har økt i perioden, innebærer dette at nyhets- og aktualitetsprogrammene har svekket sin representasjon. Med den lave representasjonen andre tilgrensende programkategorier så som musikk, kultur, religion og livsfilosofi har i kanalen, finner rådet denne tendensen problematisk i forhold til allmennkringkasteroppdraget.

Andelen program for barn har vært svakt stigende fra 2,8 prosent i 1996 til 4,3 prosent i 1999.

9.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

TV2 økte distribusjonen i 1999 med ett prosentpoeng. Dekningsgraden er nå på 97 prosent. Det er imidlertid grunn til å peke på at dekningsgraden i noen fylker fortsatt er lav. Særlig gjelder dette Finnmark og Sogn og Fjordane, som begge er nede i 89 prosent dekning. Dette er fylker der medietilbudet generelt sett er lavt.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Sjangermangfold

Rådet mener fortsatt at kravet om sjangermangfold må sies i hovedsak å være tilfredsstillt.

Rådet har likevel hvert år bemerket at det totale dramatilbudet er så stort at det nødvendigvis begrenser rommet for andre sjangere, og at sjangreutvalget i dramakategorien gjerne kunne ha vært utvidet. I 1998 registrerte rådet en nedgang innen dramakategorien totalt. (Krim, action, eventyr inkludert) 1999-tallene bekrefter rådets antagelse om at dette representerte en tilfeldig svingning. Andelen er for 1999 på omlag samme nivå som i 1997.

b) Tematisk mangfold

Til tross for en i prinsippet god tematisk bredde i TV2s programtilbud, har rådet tidligere pekt på at visse stoffområder har hatt en svakere dekning enn ønskelig ut fra allmennkringkasteroppdraget. Særlig har egne program om kunst og kultur, vitenskap/forskning, internasjonale forhold samt program om religion og livssyn vært etterlyst. Videre har det vært vist til at program for barn og unge har vært svært dårlig representert.

Som i fjor registrerer rådet at religion/livssyn vies lite oppmerksomhet i kanalen. Riktignok presenteres ukentlige program i serien "Søndagsåpent", og de store kristne høytidene markeres spesielt. Nye og mer utradisjonelle perspektiv og tema i tilknytning til de religiøse høytidene må sies å være et trekk i positiv retning. Det er likevel grunn til å understreke at TV2s fokus er på den kristne religion og at andre ikke-kristne religioner og livssyn ikke vies den oppmerksomheten utbredelsen i det norske samfunn skulle tilsi. (Ole Paus og Anita Skorgans udogmatiske versjon av juleevangeliet i "Den Store Julefortellingen" framstår som klart positive tilskudd, men er ikke med på å dempe inntrykket av manglende bredde på dette området.)

I forhold til ungdomsgruppen savner rådet fortsatt en satsing på program innenfor andre sjangere enn pop-video og lett drama.

Sportssendingene har de siste årene fått en stadig større plass i TV2s programflate. Programkategorien utgjorde 5,8 prosent av programtilbudet i 1996. I 1999 var andelen oppe i 9,2 prosent. Økningen representerer en bevisst satsing fra TV2s side, ettersom visning av årets

viktigste sportsbegivenheter anses å være blant allmennkringkasternes forpliktelser, noe rådet også tidligere har pekt på.

Ifølge TV2 har kanalen sikret seg rettigheter til mange store internasjonale mesterskap i årene framover. TV2 ser imidlertid den tiltagende prisøkningen på store sportsbegivenheter som en trussel mot kanalenes allmennkringkasterforpliktelser på dette området. Eksempelvis opplyses det at en interessegruppe av de nordiske allmennkringkasterne i 1999 av økonomiske årsaker måtte takke foreløpig nei til rettighetene til fotball-VM for menn i 2002.

Rådet er innforstått med de økonomiske problemstillingene knyttet til senderrettigheter til attraktive sportsbegivenheter. Rådet ser derfor svært positivt på at TV2 samarbeider med norske og utenlandske kringkastere på dette området. Særlig mener rådet det er viktig at norske kringkastere finner fram til samarbeidsmønstre som reduserer de totale kostnadene forbundet med denne typen sendinger.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

TV2s nyhetssendinger, dokumentar- og debattprogram inneholder klart slike perspektiv. Særlig "Sentrum" og "Holmgang" må sies å være viktige bidrag i en slik retning. Planer om nye program i serien "Rikets Tilstand" for 2000 viser at TV2 videreutvikler tilbudet på dette området.

Kulturundersøkelsen viser imidlertid at innslag fra kulturlivet i liten grad preges av kritiske og fordypende perspektiv. Kultur presenteres i all hovedsak som nyhet eller som en vare som skal promoveres. Dette er spesielt framtreddende i "God Kveld Norge !" som av TV2 karakteriseres som et kulturprogram.

2.2 Brede og smale publikumsgrupper.

a) Publikumshenvendelse

Rådet har akseptert at en reklamefinansiert kanal først og fremst vil henvende seg til brede publikumsgrupper. Konsesjonsvilkårene og allmennkringkastingskriteriene som bygger på disse pålegger imidlertid kanalen bestemte forpliktelser også overfor ulike minoritetsgrupper.

Rådet registrerer at tilbudet av program for barn ble utvidet i 1999, fra 179 timer i 1998 til 242 timer i 1999, en økning på 35 prosent. I april startet TV2 daglige barne-TV-sendinger med serien "Bananer i pyjamas". I august ble tilbudet ytterligere utvidet med daglige sendinger av serien "Gelebarna". Denne serien versjoneres både på samisk og norsk. Videre sendte TV2 blant annet 18 nye episoder av serien "Virre Virre Vapp", et kunnskapsfokuserende barneprogram, og 30 episoder av den britiske animasjonsserien "Arthur". TV2 sendte også dokumentarprogram om barns rettigheter.

Rådet ser svært positivt på den klare utvidelsen av barneprogram-tilbudet. Med den nye produksjonen TV2 nå er i gang med, "Snøbarna", mener rådet TV2 nå viser vilje til å prioritere barneprogram. Dersom det skal kunne hevdes at en har et tilstrekkelig tilbud på dette området, må det forventes både produksjon forankret i norsk kultur, frekvens og bredde i tilbudet. Det synes nå som om TV2 har intensjoner om dette.

I 1999 ser det ut for at TV2s tilbud til den samiske befolkning er styrket både med nevnte barne-TV-serie og dokumentarserien “Samieatnama vuorkkain” som er enkeltstående dokumentarer som tar opp tema knyttet til den samiske kulturen og historien.

Når det gjelder TV2s konsesjonsforpliktelser overfor den samiske minoriteten, er disse relativt klare. Med tilbudene TV2 hadde i 1999 synes det som om kanalen er i ferd med å videreutvikle tilbudet om og til den samiske befolkningen. Dette er viktige skritt i riktig retning. Rådet mener likevel det er rikelig anledning for TV2 særlig til å tekste program på samisk.

Når det gjelder andre minoriteter viser TV2 til at de i 1999 i “Rikets tilstand” blant annet tok opp tradisjonen med arrangerte ekteskap i enkelte muslimske innvandremiljø i Norge. Det er prisverdig at TV2 slik tar tema knyttet til innvandremiljø opp til debatt. Det er imidlertid grunn til å understreke at program om og for de ulike innvandremiljøene er svært dårlig representert i kanalen og klart bør styrkes.

De hørselssvekkede utgjør en stor minoritet i Norge. Hvert år har rådet pekt på at tilbudet til gruppen er for dårlig tatt i betraktning at fjernsynet er denne gruppens eneste kringkastingsmedium.

Etter gjentatte påpekinger av dette forholdet tok rådet saken opp med TV2 ved brev av 23. november 1999. Rådet peker der på følgende:

“TV2 og NRK er som allmennkringkastere forpliktet til å levere et tilbud til både brede og smale publikumsgrupper. Når en stor minoritet som de hørselshemmede systematisk avskjæres fra å følge store deler av TV-tilbudet, er dette klart problematisk i forhold til allmennkringkastingsforpliktelsene. Videre er det et demokratiproblem når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten ved at de ikke kan følge direkte sendte nyhets- og aktualitetsprogrammer i fjernsyn. Allmennkringkastingsrådet ber derfor om å få opplyst hvilke eventuelle planer TV2 har for å bedre tilbudet av programmer tekste for hørselshemmede.”

TV2 opplyser i brev av 20. desember 1999 til rådet at de er innforstått med at de hørselshemmede har behov for teksting utover de utenlandske og samiske programmene som TV2 i dag tekster, og at de særlig ønsker teksting av nyhets- og aktualitetsprogram som i TV2 sendes direkte. TV2 viser til at det i dag ikke finnes teknologi til å direkte tekste under sending, men at de er i kontakt med selskapet Nordisk Språkteknologi som arbeider med et “tale til tekst”-prosjekt.

Planene for TV2 er så vidt rådet forstår på sikt å tekste nyhets- og aktualitetsprogram. Teksting av andre norske produksjoner mener de blir for kostbart i dagens situasjon. TV2 opplyser imidlertid ikke noe om hvilket tidsperspektiv de arbeider ut ifra på dette området. Etter gjentatte henstillinger om å ta denne minoritetsgruppens ønsker til følge, finner ikke rådet redegjørelsen fra TV2 tilfredsstillende. TV2 må nå forventes å framlegge forpliktende planer som angir tidsperspektiv.

b) Representasjon

Rådet har tidligere pekt på at kulturelle, religiøse og etniske minoriteter vies liten oppmerksomhet i TV2s sendinger. Med unntak av en viss positiv utvikling i forhold til den samiske minoriteten, er denne karakteristikken fortsatt gyldig. Rådet har også notert seg anslag til dokumentar om særskilte problemstillinger knyttet til innvandremiljø. Hverken programmenes karakter eller omfang er av en slik art at det gir grunnlag for å snakke om en positiv tendens. Rådet mener fortsatt at ulike minoritetsgrupperinger generelt er svakt representert i kanalen.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Med ni daglige nyhetssendinger og direktesendte debattprogram i beste sendetid fra mandag til torsdag tilfredsstiller TV2 hovedsakelig dette kravet.

Rådet etterlyste i fjorårets rapport en bedre dekning av kulturspørsmål og internasjonale forhold i nyhets- og aktualitetssendingene. Det ble vist til at den internasjonale dekningen var konsentrert geografisk om Nord- Amerika og tematisk omkring populærkultur. TV2 hevder at kanalen i 1999 satset sterkere på utenriksstoff, med særlig henvisning til Kosovo-krisen. Rådet finner imidlertid ikke dokumentasjon på styrking og større bredde i den internasjonale dekningen, og finner følgelig grunn til påny å etterlyse større satsing på dette området, også med hensyn til kultur- og samfunnsstoff internasjonalt. Det er særlig grunn til å etterlyse stoff om europeiske forhold.

Årets kulturundersøkelse forsterker ytterligere inntrykket av at film og populærmusikk er det kulturelle fokuset, og at program om kulturliv i liten utstrekning preges av analytiske og fordypende perspektiv.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

TV2 ønsker fortsatt ikke å føre målstatistikk på linje med NRK. I årets Allmennkringkasterregnskap heter det: "TV2 er av den oppfatning at respekt for de ulike målformene best fremmes ved å la journalistiske og TV-faglige dyktighetskriterier- ikke språkvoter - være avgjørende for hvem som er nyhetsankere og programledere på TV2. I perioder har det medført bokmålsdominans i TV2s nyhetssendinger, i andre perioder har nynorsk vært mest fremtredende. I 1999 fikk TV2s medarbeidere Morten Sandøy og Eli Strand Alf Helleviks mediemålpris for bruken av nynorsk i nyhets- og sportssendingene. Ole Paus fikk riksmålsforbundets lyttepris for TV2-serien "Mitt Lille Land"."

Rådet etterlyser fortsatt målstatistikk, men er på generelt grunnlag av den oppfatning at spredningen på dialekter og målformer er god i TV2. Rådet forutsetter at målbruken dokumenteres i neste års rapport.

Når kanalen i 1999 har styrket tilbudet på samisk, synes TV2 å bevege seg i riktig retning også på dette området. Det er likevel grunn til å presisere at det samiske språkets representasjon generelt må sies å være for lavt i kanalen som helhet, og at andre minoritetsspråk fortsatt ikke får den oppmerksomhet de burde ha.

b) Identitet

I overkant av 50 prosent av TV2s sendeflate var i 1999 norsk. Ifølge TV2 besto programtilbudet i sentral sendetid mellom 18.30 og 21.45 utelukkende av norske program.

Framstillingen av det reelle mangfoldet (etnisk, kulturelt etc.) i Norges befolkning og dekningen av internasjonale forhold er imidlertid fortsatt for svak. Til tross for at TV2 peker på en nedgang i program fra USA, er prosentandelen fortsatt svært høy - 29,3 prosent av det totale programtilbudet. Tar en med at 8,2 prosent er fra Australia og 3,3 prosent fra England, er den angloamerikanske kulturen åpenbart overrepresentert. En marginal positiv utvikling kan spores i dekningen av spanske og franske forhold. Rådet finner imidlertid like lite grunn til å anta at dette representerer en tendens som at Brasil i 1998 var opphavsland for 2,7 prosent av programtilbudet. I år er andelen på 0,7 prosent.

Rådet har ikke mottatt statistikk som viser hvilke genre de ulike landene er representert med, men rådets klare inntrykk er at det i all hovedsak dreier seg om fiksjonsstoff, da særlig innen de lettere genre: drama, krim, action, eventyr. De innholdsmessige begrensningene disse seriene representerer kan neppe sies å gi bred og god innsikt i de aktuelle kulturene.

c) Kultur

Rådet har tidligere pekt på behovet for økt presentasjon av norske kunstnere, kulturbegivenheter og kulturspørsmål. Rådet ser positivt på at TV2 med seriene "Arena" og "Mitt lille land" i 1999 tilbød egne kulturprogram. I følge TV2 er kulturprofilen i magasin- og aktualitetsprogram som "God morgen, Norge!" og "God kveld, Norge!", "Magasinet" og "Hit 40.no" styrket. Rådet finner likevel grunn til å vise til anbefalingene fra kulturundersøkelsen, der det konkluderes med at det bør bli mer kultur på TV2, spesielt i beste sendetid, der det i dag er en overvekt av fiksjon. Den kulturen som finnes må også bli lettere å lokalisere. Dette kan for eksempel oppnås gjennom faste vignetter i "God Morgen, Norge!", og gjennom at programmet i større grad promoterer som et kulturprogram. Det er også ønskelig med flere fordypende og kritiske program på TV2, hvor kulturlivet i større grad blir presentert som eget tema, ikke bare som aktualitet slik det nå gjøres. Særlig i "God kveld, Norge!" framstilles også stoffet på en svært promoverende og lite fordypende måte. En større bredde i format samt noen program for mer definerte målgrupper er også ønskelig.

TV2 hadde en viss satsing på kortfilm i 1999 blant annet gjennom et samarbeid med statens studiesenter for film og NRK om en kortfilmkonkurranse for unge talent. Resultatet ble sju filmer rundt temaet "Naboer". Disse filmene ble sendt både i TV2 og NRK. Rådet ser svært positivt på at TV2 slik bidrar til vid distribusjon av filmer innen en genre som vanligvis sliter med å nå et stort publikum.

TV2 har også i 1999 stått for produksjon av egne serier, som “Hotel Cæsar” og “Karl & co”. Begge seriene har stor seeroppslutning. Det er også opplyst at TV2 nå i økende grad vil inngå i samproduksjon med kanaler i andre nordiske land. Dette må anses å være en positiv tendens, som både kan være med på å heve kvaliteten på produksjonene og øke den kulturelle samhandlingen mellom de nordiske landene.

Det er grunn til å nevne at TV2 gjennom visning av norske og internasjonale filmklassikere bidrar positivt til spredning av filmkunst. I 1999 har den internasjonale filmmenyen vært mer variert enn før. Det produseres mye film av høy kvalitet både nasjonalt og internasjonalt. TV2 bør være åpne for det programpotensialet dette representerer.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Rådet har ikke grunnlag for å betvile at TV2 arbeider redaksjonelt selvstendig og i samsvar med grunnleggende medieetiske idealer. Rådet ser positivt på de tiltak som er gjennomført for å sikre kanalens presseetiske standard samt etableringen av det såkalte vannskilleprinsippet som innebærer at kanalen søker å unngå innslag av voldelig eller seksuell karakter før klokken 21.00.

Rådet registrerer imidlertid at Forbrukerombudet i brev til TV2 av 13. april 2000 reiser spørsmål om programserien Pokémon slik den framstår i kanalen på en urimelig måte blander sammen redaksjonelt stoff og element av reklame. Rådet vil følge denne saken svært nøye i tiden framover.

10. Allmennkringkastingstilbudet samlet

NRK Radio

NRK argumenterer i sitt allmennkringkasterregnskap for at NRK Radio må vurderes samlet, og at allmennkringkastingsforpliktelsene vurderes på horisontalt grunnlag, det vil si på tvers av kanalene. Dette bryter med rådets forutsetning om at den enkelte kanal skal være en fullverdig allmennkringkastingskanal, men at en viss profilering av kanalene er akseptabel.

NRK P1

P1 framstår i 1999 klart profilert som en svært allmenn kanal med fokus på nyheter, lett musikk og underholdning. Omlag 40 prosent av sendetiden var musikk, mens 20 prosent var ulike former for underholdning. Dette innebærer en økning av musikkandelen på rundt 60 prosent siste to år. Rådet finner likevel ikke grunnlag for å betvile at et mangfold av sjangere er representert i kanalen. En klar endring av kanalens profil i retning av lettere musikk- og underholdningssjangere må imidlertid påpekes. Det er viktig at en klart bredere målgruppeinnretning ikke skjer på bekostning av mangfoldet.

Det tematiske mangfoldet i P1 er svært stort. Kritiske og analytiske perspektiv ivaretas blant annet ved det store omfanget av nyhets- og aktualitetsprogram. Kulturundersøkelsen viste også at en viss andel av kulturprogrammene var av analytisk og fordypende art.

Når det gjelder bredden i publikumshenvendelsen registrerer rådet på ny at kanalen ikke tilbyr program for barn. Rådet mener at en bred allmennkanal som P1 burde ha et bredt tilbud til denne gruppen. Tilbudet til den samiske befolkningsgruppen gjennom Sami Radio anses svært godt. Det tilbys imidlertid ikke sendinger på minoritetsspråk over riksnettet. Når det gjelder innslag som omhandler tema knyttet til forhold omkring minoritetsgrupperinger, anses dette generelt godt ivaretatt av kanalen. Rådet mener likevel NRK bør vurdere å utvide tilbudet på kvensk/finsk samt gjøre sendingene landsdekkende.

Nynorskandelen er svært lav, 5 prosent. Selv om dialektandelen er på 37 prosent, er det ikke sannsynliggjort at dialektbredden er stor nok til å kompensere for den lave nynorskandelen.

Distriktskontorene bidrar i seg selv i vesentlig grad til å sikre at et mangfold av norske identiteter representeres i kanalen. Imidlertid viste fjorårets undersøkelse at formidlingen av internasjonale forhold var på et for lavt nivå.

Kulturundersøkelsen viser at musikk innen lettere genre, og i særlig grad med angloamerikansk opphav, dominerer i kanalen. For øvrig har kulturprogrammene nå et så lite omfang at de ikke fanges prosentuelet. Generelt mener rådet at det burde være rom for atskillig større variasjonsbredde i kanalens kulturtilbud. Det er likeledes ønskelig med større bredde i format, samt mer analytisk og fordypende kulturformidling.

NRK P2

P2 ble også klarere profilert i 1999. Musikkprogrammernes andel av programtilbudet økte fra 29 til 45 prosent. Hele 37 prosent var såkalt seriøs musikk. Ettersom kulturundersøkelsen viste at også programmene om kulturlivet hadde hovedfokus på denne typen musikk, finner rådet grunn til å etterlyse større bredde i den kulturelle oppmerksomheten. Det bør være større rom for andre kulturytringer.

Undersøkelsen viste også at hele 54 prosent av kulturprogrammene var rettet mot det en kan kalle et nisjepublikum. Mange av kanalens engasjerende og faglig solide program kunne i seg selv gjerne nådd et bredt publikum, men styres utenom de store publikumsgruppene ved kanalens klare målgruppeinnretning.

For øvrig kan det settes spørsmålstegn ved at kanalen i svært liten grad utfordrer det tradisjonelle skillet mellom så kalt finkultur og populærkultur. Man savner også “kulturmøtene” på P2.

Språklig sett er den rene bokmålsandelen svært høy. Kanalen bør tilstrebe en atskillig høyere nynorskandel enn 9 prosent. Den samiske minoriteten ivaretas med nyhetssendinger på samisk alle hverdager.

P2 utmerker seg som kanalen som i størst utstrekning anlegger analytiske, kritiske og fordypende perspektiv i sine sendinger. Kulturundersøkelsen viser at hele 84 prosent av kulturprogrammene preges av slike innfallsvinkler.

NRK Petre

Andelen musikk i kanalen har gått ned. Den er i dag på 41 prosent. Den sjangermessige fordelingen er rimelig god, målgruppeinnretningen tatt i betraktning. Kulturundersøkelsen viser at det er populærmusikken ved siden av film som dominerer dekningsområdet av kulturlivet. Rådet vil på denne bakgrunn etterlyse en viss utvidelse av kanalens kulturbegrep. Det burde være større rom for program av typen “Mamarazzi”, der blant annet kultur behandles på spennende og analytisk vis.

Petre bidrar uten tvil til utviklingen av en norsk ungdomsidentitet. Rådet mener derfor det er ønskelig at også musikktilbudet har god spredning med hensyn til opprinnelse. I 1999 utgjorde angloamerikansk musikk 67 prosent av tilbudet. Bare 12 prosent var norsk.

Rådet har årlig konstatert at det statistiske materialet om kanalens programvirksomhet er svært mangelfullt. Med unntak av nyheter har rådet heller ikke for 1999 mottatt opplysninger om hvordan verbalstoffet fordeler seg på ulike programkategorier. Etter gjentatte henstillinger overfor kanalledelsen om å foreta fordeling av tema på innslagsnivå, foreligger det heller ikke i år slikt materiale fra NRK.

Rådet finner det imidlertid ikke sannsynliggjort at etniske minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt og representert i kanalen.

P4 Radio Hele Norge

Fjorårets rapport framstilte P4 som den eneste av allmennkringkastingskanalene som på generelt grunnlag ikke kunne sies å innfri sine forpliktelser. Når kanalens ledelse ikke hadde til hensikt å innrapportere programstatistikk for 1999 med den begrunnelse at endringene fra år til år var så små at de ikke fant det nødvendig å foreta årlige undersøkelser, finner rådet grunn til å påtale forholdet. Konklusjonen rådet må trekke, er at P4 i 1999 ikke rettet seg etter de henstillinger rådet kom med i fjorårets rapport.

Som tidligere påpekt innebærer en musikkandel på nærmere 60 prosent, og det faktum at reklame og jingler /annet utgjør nærmere en fjerdedel av verbalinnslagene, at kanalen i realiteten bare tilbyr verbalinnslag i en tredjedel av sendetiden. Dette anser rådet å være et ekstremt lavt nivå.

I tillegg til høy andel musikk, viste kulturundersøkelsen at populærmusikk var den klart største temakategorien også i P4s behandling av kulturlivet. På tross av visse positive tendenser, mener rådet fortsatt at P4s kulturdekning bør bli atskillig bredere og dypere. Vi tillater oss på ny å vise til P4s konsesjonssøknad, der det heter: "Radio Hele Norge vil satse på kultur ved å 'ta pulsen' på hele Norges yrende kulturliv i vid forstand. Radio Hele Norge ser muligheter til å sende lokalproduserte kulturprogrammer i samarbeid med nærradiostasjoner." Rådet oppfatter ikke P4s kulturdekning å være i samsvar med denne målsettingen.

P4s nyhetssendinger holder etter rådets oppfatning et godt profesjonelt nivå, og den tematiske bredden må anses tilfredsstillende her. I den øvrige programflaten mener rådet P4 ikke i tilstrekkelig grad anlegger kritiske og fordypende perspektiv. Kulturundersøkelsen viser at denne typen perspektiv ikke benyttes i nevneverdig grad på dette stoffområdet.

I fjorårets rapport antydet rådet en oppmykning av kravet om samisk språk i P4s sendinger. Dette fikk ikke politisk tilslutning. P4 ble av Kulturdepartementet bedt om å følge opp konsesjonsvilkårenes krav på dette området. P4 har nå inngått et samarbeid med Kautokeino nærradio om daglig å levere nyhetssendinger på samisk, samt produsere reportasjer om samisk kultur og politikk. Nyhetene sendes i beste sendetid i tilknytning til aktualitetsmagasinet "Syttent Tretti". Rådet mener P4 nå har tatt de nødvendige initiativ for å innfri konsesjonsvilkårene på dette området.

Det er grunn til å understreke at andre etniske minoriteter ikke forsøkes nådd som særskilt publikumsgruppe av P4. Med et så klart krav som konsesjonsvilkårene stiller på dette området, finner rådet P4s manglende innfrielse av kravene på dette området bemerkelsesverdig.

Ettersom P4 kun har tilbud til barn i helgene, og opplyser at de heller ikke har planer om å utvide tilbudet, finner rådet grunn til å anbefale at håndhevingen av kravene overfor P4 skjerpes. Når det gjelder ungdomsgruppen, henvender P4 seg hovedsakelig til den med musikkprogram. Rådet har full forståelse for at særskilte format og virkemidler må tas i bruk for å nå denne målgruppen. Dette burde imidlertid ikke være ensbetydende med avgrensning på innholdssiden. Både bredde og dybde når det gjelder innholdskategorier må forventes.

Til tross for at P4 har medarbeidere med dialektgrunnlag fra ulike deler av landet, domineres kanalen språklig av Oslo/Akershus. Rådet må på ny etterlyse reell språkstatistikk fra P4 under henvisning til nynorskens hevd på en rimelig offentlig representasjon.

Ut fra et helhetlig perspektiv på kanalen er rådets konklusjon at P4s virksomhet ikke er forenlig med de kravene som bør stilles til en allmennkringkaster.

Fjernsynskanalene

NRK1

Generelt er sjangerbredden og det tematiske mangfoldet svært tilfredsstillende i kanalen. NRK1 opprettholder stadig analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. En stadig mer omfattende utenriksdekning er med på å styrke dette inntrykket. Kulturundersøkelsen viser at også denne programkategorien i stor grad behandles ut fra analytiske perspektiv.

Kanalen balanserer den brede appellen godt i forhold til det tilbudet som gis til spesifikke grupperinger. Rådet ser eksempelvis svært positivt på måten NRK1 fyller sine forpliktelser overfor barn og unge. Generelt er ulike minoritetsgrupperinger godt ivaretatt i form av regelmessige program. Rådet vil særlig nevne “Kakaos: Sapmi by night” og “Migrapolis” som nyskapende og vellykkede konsept i denne sammenheng. Rådet vil likevel anbefale at ”Migranytt” får nyhetssendinger på finsk/kvensk.

De hørselshemmede får fortsatt ikke et tilstrekkelig tilbud fra kanalen. Særlig gjelder dette muligheten for å få med seg nyheter og samfunnsdebatt. Det er et demokratiproblem når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten ved at de ikke kan følge direktesendte nyhets- og aktualitetsprogram i fjernsynet. NRK opplyser nå at de vil prøve ut en teknisk løsning i løpet av inneværende år.

Både nasjonalt og regionalt tilbyr NRK1 nyheter og solid, løpende orientering om samfunnsforhold. Rådet pekte i fjor på en god internasjonal dekning, med unntak av visse mangler med hensyn til dekningen av Vest-Europa. Rådet kan ikke se at disse forholdene er nevneverdig endret. Kulturundersøkelsen viser at kanalen har god bredde i kulturdekningen, og at alle målgrupper tilgodeses.

NRK1 benytter bokmål i 85 prosent av taletiden. Rådet vil peke på at nynorsk og dialekt ikke kan anses tilstrekkelig representert i kanalen.

Rådet finner at kanalen samlet sett klart tilfredsstillende kravet om styrking av norsk kultur. Kanalen kan likevel med fordel innlemme stoffområder som ikke er å anse som finkultur i større grad, og bør ta opp mer minoritetskulturelt og samisk stoff i kultursendingene.

NRK2

Til tross for de mange positive aspektene ved omleggingen av NRK2s programprofil, finner rådet grunn til å understreke at ut fra en sentral forutsetning for allmennkringkasting, allmenn tilgang, bør NRK være varsom med å avskjære store publikumsgrupper fra populære tilbud innen kulturformidling og samfunnsorientering. Et eksempel på en slik uheldig overføring er flytting av store deler av spillefilmtilbudet fra NRK1 til NRK2. Inntil den teknologiske utviklingen muliggjør allmenn tilgang til NRK2, bør NRK ut fra et slikt perspektiv balansere eget behov for kanalprofilering og publikums behov for tilgang til et bredt spekter av programkategorier. Rådet mener NRK må være særlig varsom med utstrakt programmessig deling mellom de to fjernsynskanalene så lenge dekningsgraden for NRK2 er svært lav i store deler av landet.

NRK2 er i stadig utvikling. Så vidt rådet kan bedømme, medfører dette stadig større sjangermessig bredde i kanalens programtilbud. Videre må det tematiske mangfoldet sies å være tilfredsstillende, selv om kanalen i 1999 hadde en lavere andel samfunnsprogram enn tidligere. På bakgrunn av utviklingen kanalen nå ser ut for å være inne i, finner rådet ikke grunnlag for å vektlegge dette forholdet.

NRK2 er den av NRKs kanaler som har høyest andel program på nynorsk, hele 18 prosent. I tillegg kommer 5 prosent der dialekt ble benyttet. Samlet innebærer dette at målsettingen om 25 prosent nynorsk på det nærmeste anses å være innfridd. Rådet finner imidlertid ikke dokumentert at den samiske minoriteten ivaretas i NRK2s sendinger. Når det gjelder tilbudet til andre minoriteter gjelder tilsvarende som for NRK1.

Kulturundersøkelsen viser at behandlingen av norsk kulturliv er svært omfattende og god, og at kanalens særlige bidrag til styrking av norsk kultur ligger i den spesielle oppmerksomheten de seriøse kunst- og kulturuttrykkene får.

TV2

Hovedinntrykket når det gjelder programtilbudet i TV2 er stor grad av stabilitet. Programkategorien "Mennesker og samfunn" er imidlertid redusert fra ca. 18 til 12 prosent siden 1996. Ettersom andelen nyheter ikke har økt i perioden innebærer dette at nyhets- og aktualitetsprogrammene har svekket sin representasjon. Med den lave representasjonen andre tilgrensende programkategorier så som musikk, kultur, religion og livsfilosofi har i kanalen finner rådet denne tendensen problematisk i forhold til allmennkringkasteroppdraget.

Sjangermangfoldet i kanalen er hovedsakelig tilfredsstillende, men den totale andelen fiksjonsprogram innen lettere genre - drama, krim, action, eventyr, situasjonskomedier - er svært høy, i overkant av 50 prosent. Rådet har hvert år bemerket at det totale dramatilbudet er så stort at det nødvendigvis begrenser rommet for andre sjangere.

Den tematiske bredden er i prinsippet god. Visse stoffområder er imidlertid dårligere dekket enn ønskelig utfra allmennkringkasteroppdraget. Dette gjelder særlig kunst/kultur, vitenskap/forskning og religion/livsfilosofi. Det bør nevnes at ikke-kristne religioner og

livssyn ikke vies den oppmerksomheten utbredelsen i samfunnet skulle tilsi. Tilbudet av barneprogram har økt. Dersom det skal kunne hevdes at TV2 har et tilstrekkelig tilbud på dette området, må det forventes både frekvens og bredde i tilbudet. TV2 synes nå å ha intensjoner om dette. Når det gjelder ungdomsgruppen savner rådet fortsatt program innenfor andre genre enn popvideo og lett drama. Samlet sett må derfor tilbudet til barn og unge sies å være langt fra det som kan forventes av en allmennkringkaster.

Rådet registrerer at Forbrukerombudet i brev til TV2 av 13. april 2000 reiser spørsmål om programserien Pokémon slik den framstår i kanalen på en urimelig måte blander sammen redaksjonelt stoff og element av reklame. Rådet vil følge denne saken svært nøye i tiden framover.

Rådet registrerer en viss positiv utvikling i tilbudet til den samiske befolkningen. Rådet mener likevel det er rikelig anledning for TV2 særlig til å øke tilbudet av program med samisk teksting. Program om og for de ulike innvandrermiljøene er svært dårlig representert i kanalen, og bør klart styrkes.

Rådet finner ikke tilbudet til hørselshemmede å være tilfredsstillende, og forventer etter påpeking av forholdet flere år på rad at TV2 nå framlegger forpliktende planer på dette feltet.

Med ni daglige nyhetssendinger og nærmest daglige debattprogram i beste sendetid, må kravet om orientering innen samfunnsspørsmål klart sies å være tilfredsstillt. Videre presenteres stoffet i kanalens nyhets- og aktualitetsprogram i stor grad ut fra analytiske og fordypende perspektiv. Rådet finner det imidlertid ikke dokumentert at den internasjonale dekningen er endret. Den er fortsatt konsentrert geografisk om Nord-Amerika og tematisk omkring populærkultur. Det er særlig grunn til å etterlyse stoff om europeiske forhold. Kulturundersøkelsen forsterker ytterligere inntrykket av at film og populærmusikk er det kulturelle fokuset, og at program om kulturlivet i liten utstrekning preges av analytiske og fordypende perspektiv. Kultur presenteres i stor grad som aktualitet og som en vare som skal promoveres. Særlig er dette tilfelle i "God kveld, Norge" som TV2 karakteriserer som et kulturprogram.

Rådet ser positivt på at TV2 i 1999 tilbød egne kulturprogram. Rådet finner likevel grunn til å vise til anbefalingene fra kulturundersøkelsen, der det konkluderes med at det bør bli mer kultur på TV2, spesielt i beste sendetid, der det i dag er overvekt av fiksjonsstoff. Den kulturen som finnes bør også bli lettere å lokalisere for publikum. Det er videre ønskelig med flere fordypende og kritiske program der kulturlivet i større grad blir presentert som eget tema, ikke bare som aktualitet. En større bredde i format samt program for mer definerte målgrupper er også ønskelig.

Framstillingen av det reelle mangfoldet både etnisk og kulturelt, samt dekningen av internasjonale forhold er fortsatt for svak. Den angloamerikanske kulturen er åpenbart overrepresentert.

Rådet er fortsatt av den oppfatning at spredningen på dialekter og målformer er god i TV2. Det samiske språkets representasjon må imidlertid sies å være for lavt i kanalen som helhet, og andre minoritetsspråk får fortsatt ikke den oppmerksomheten de burde ha.